

Den legale kastration.

10 aars erfaringer med legal kastration i Danmark.

Af Dr. KNUD SAND.

Professor i Retsmedicin ved Københavns Universitet.
Formand i Retslægeraadet.

I 1935 og følgende aar har jeg dels i foredrag, dels i afhandlinger paa forskellige sprog publiceret¹⁾ de første 5 aars resultater af den første europæiske statslov om sterilisation og kastration, den I. danske lov af 1/6 1929. Denne lov var en forsøgslov, der skulde revideres efter en 5-aarig periode, og som paa basis af det forelagte materiale og dets gunstige resultater fornyedes i udvidet form gennem den II. danske lov om sterilisation og kastration af 11/5 1935.

Siden den I. danske lov's ikrafttræden 1. Juni 1929 har det danske sterilisations- og kastrationsvæsen saaledes nu gennemløbet det første decennium.

Der er da en passende lejlighed til paany at bearbejde materialet, der nu er mere end fordoblet, for kastrationernes vedkommende tredoblet, og undersøge og kritisk vurdere resultaterne af denne dog stadig relativt nye lovgivning paa et for de enkelte personer og for samfundet saa vigtigt omraade.

Selvom visse retningslinier og resultater allerede efter den første 5-aars-periode syntes at kunne fastslaas, vinder

Indholdsfortegnelse til denne afhandling findes s. 386.

¹⁾ Publicationer: Se Litteraturfortegnelsen.

Foredrag af forfatteren over emnet holdtes i 1935—37 i: »Svenska läkaresällskapet«, Stockholm. — Norske lægeforening, Oslo. — Lægeforeningen i Bergen. — Congrès de médecine légale et sociale, Palais de Justice, Paris 1937.

erfaringerne dog selvsagt i dybde og sikkerhed, og nye kommer til, alt som aarene gaar.

I mine tidligere publikationer har jeg behandlet baade den legale, simple sterilisation og den legale kastration sammen. Denne fremgangsmaade bør formentlig forlades, dels af hensyn til materialernes voksende omfang, dels og særlig fordi de to indgreb ikke alene teknisk og biologisk er vidt forskellige, men særlig fordi de efter deres hele idé og princip baseres paa helt forskellige motiver og grundlag.

Jeg agter derfor at publicere de 10 aars erfaringer over legal sterilisation og kastration i to særskilte afhandlinger og skal i nærværende arbejde meddele resultaterne af 10 aars erfaring med den legale kastration i Danmark.

Efter en kort omtale af den legale kastrations idé og dens udvikling indtil nutiden skal jeg gengive den danske kastrationslovgivning med dens to love af 1929 og 1935 og berøre den lovgivning, der i tilslutning til disse er fremkommet i forskellige lande.

Herefter skal det danske legale kastrationsmateriale fra $\frac{1}{6}$ 1929 til $\frac{1}{6}$ 1939 forelægges og vurderes og sluttelig ledsages af en oversigt ogsaa over de retningslinier for fremtiden, som vore resultater synes at fastlægge. —

— Indledningsvis vil vi altsaa kortelig drøfte begrebet: legal kastration.

Kastration paa lovmæssig basis eller i hvert fald under en vis statslig kontrol er som bekendt af gammel dato; den lader sig følge flere aartusinder tilbage saavel til de daværende, særlig asiatiske kulturstater som uden for disse. Senere finder vi indgrebet anvendt i oldtidens Grækenland og Romerriget og fremdeles op gennem middelalderen og senere ogsaa i germanske, galliske og engelske lande.

Af særlig interesse for os er nutidens anvendelse af indgrebet.

Jeg skal ikke her give nogen historisk gennemgang af spørgsmaalet¹⁾, men blot paapege grundforskellen i motiverne for kastration i de fjerne tider og i nutiden.

Ser man bort fra den medicinske anvendelse af kastration ved sygdomme, der vel til en vis grad altid har været kendt, og fra kastration paa religiøs basis og for eunuchvæsenet, da har motiverne for indgrebet særlig været hævn og straf, »gengældelsesprincippet«, som vi kender det fra den gamle babylonske lovgivnings »lige for lige«, og dette ikke alene under krige, hvor man jo kan træffe det helt til vore dage, men ogsaa som regulært led i straffevæsenet; herunder synes det fra gammel tid ogsaa anvendt over for seksualforbrydere. Dette er altsaa ikke noget nyt; man har tidlig jævnsides med ønsket om hævn og straf haft en dæmrende forstaaelse af, at den væsentligste aarsag til kønsforbrydelser lod sig eliminere ved fjernelsen af de paagældendes kønskirtler.

Det nye, den egentlige forskydning i opfattelsen af indgrebets legale anvendelse er først sket i den nyeste tid, særlig i de sidste decennier, og er følgende: Man er kommet mere og mere bort fra hævn- og gengældelsesprincippet, det gamle »øje-for-øje-princip« og er naaet til et ikke alene mere humant, men ogsaa mere rationelt syn paa sagen, baseret paa videnskabelige, saavel biologisk-psykiatriske som kriminologiske erfaringer.

Kastrationen er gennem et stort og brydsomt arbejde nu blevet et saakaldet kriminal-terapeutisk indgreb, hvis mission har to objekter, individet og samfundet.

Det nu oftest som abnormt opfattede individ ønsker man at befri for kriminelle tendenser og sjælelige lidelser og derigennem gøre til en seksuelt pacificeret, brugbar borger.

¹⁾ Herom kan jeg henvise til min monografi: *Die Physiologie des Hodens* (i *Handbuch der inneren Sekretion*) Leipzig 1933, og til en række af de monografier, der de senere aar er fremkomne med særlig henblik paa legal kastration (f. eks. af *W. Kopp*, *Ch. Wolf*, *G. Lüthy* o. m. fl. — alle med litteratur; se iøvrigt litteraturfortegnelsen).

Men ikke mindre ønsker man at sikre samfundet imod de abnorme individers paa sexuel basis beroende attentater, hvad enten nu den sexuelle spænding udløses ved egentlig sexuelle delikter eller ækvivalenter for saadanne.

Dette er med faa ord sagt det standpunkt, man i den sidste menneskealder fra lægelig og retslig side er naaet til i en række lande; som vi skal se, kan der efter de hidtil vundne resultater næppe være tvivl om, at dette standpunkt og med det den legale kastration vil vinde i udbredelse.

Anvendelsen af kastration i legalt øjemed tager naturligvis i første instans sit udgangspunkt i erfaringerne gennem tiderne om indgrebets pacificerende virkning i almindelighed og dets ophævelse af køns karaktererne, særlig de psyko-sexuelle, i særdeleshed; disse erfaringer er dels høstede gennem kastration af mennesker og husdyr, dels gennem den experimentelle biologi, hvor forskningen (*Pirsche, Koch, Tandler & Grosz, Pittard, Steinach, Sand, Lipschütz, Pézard*, p. p.) har klarlagt kastrationens virkninger i alle detaljer. Herom kan jeg henvise f. eks. til min ovennævnte monografi.

Ved kastration som paa mange andre omraader kan man ikke altid overføre resultaterne fra dyreforsøg paa mennesker; denne indskrænkning — som jeg ofte har gjort opmærksom paa — gælder naturligvis ganske særlig den psykoseksuelle karakter, der fra relativt primitive og registrerbare fænomener hos dyrene hos mennesket naar den højeste grad af et indviklet sammenspil mellem en række endogene og exogene faktorer.

Iøvrigt skal her blot pointeres kønskirtlernes kendte dobbeltfunktion: 1) produktionen af kønsceller og befrugtningen gennem kønsakten, 2) udviklingen og opretholdelsen af køns karaktererne, legemlige og psykiske, specielt kønsdriften, der aktiverer kønsakten.

Ved simpel sterilisation umuliggør man blot befrugtningen gennem visse operative aflukninger for

konskirtlernes udførselskanaler, men bibeholder naturligvis kirtlernes anden funktion, spec. konsdriften.

Ved dobbeltsidig kastration eliminerer man naturligvis kirtlernes samtlige under punkt 1) og 2) nævnte funktioner.

Som ofte fremhævet skelner man mellem den præpuberale, resp. subpuberale kastration (før eller under puberteten, mens kønsmodningen er under udvikling, ledet af konskirtlerne) og den postpuberale kastration efter kønsmodningens afslutning.

Det er klart, at den præ- og subpuberale kastration maa fremkalde langt stærkere ændringer i individets endelige habitus med skabelsen af et neutrumsindivid af egentlig kastratudseende og -karakter; oftest en af to typer, en bred, firskaaren, ret lavvokset, tit udpræget fed type, eller en type, hvor længdevæksten, særlig af ekstremiteterne har taget fart (eunuchoid længdevækst), mens nogen fedme ikke indfinder sig; de præ- eller subpuberale kastrater kan tilfælde vise ændringer i stemmeklang, behaaring og i energi og initiativ. Konsdriften er ordentligvis elimineret.

Den postpuberale kastration viser næppe ændringer i vækstforhold eller stemmeforhold; derimod en række stofskifteændringer, som ikke sjældent giver sig udslag i en vis vægtforøgelse, stigende til virkelig fedme; ogsaa her findes ændringer i behaaringen, og man kan i en del tilfælde træffe en vis nedsættelse i udholdenheden og energien, sjældent derimod egentlig psykiske ændringer; virkelige psykoser, opstaaet alene paa kastrationsbasis, synes ikke at være konstateret hos mandlige kastrater.

Under hensyn til disse kort skitserede forskelle paa kastration før (under) og efter puberteten vil man selvsagt i enhver benyttelse af kastration være meget agtpaagivende overfor vedkommendes alder og hele køns- og væktsudvikling.

Betragter vi imidlertid de tidligere erfaringer paa mennesker, vundne gennem eunuchvæsenet, religiøse sekter (skopterne), kastration af sangere, de medicinske

kastrationer ved sygdomme i kirtlerne og endelig det ret store antal af kendte krigskastrationer, er dette menneskemateriale saa inhomogent sammensat, at ikke alene de enkelte kategorier vanskelig lader sig sammenligne indbyrdes, men til et skøn over, hvorledes egentlige legale kastrationer paa seksualbiologisk basis og i kriminalterapeutisk øjemed vilde virke, egner erfaringerne fra de nævnte kategorier sig kun i mindre grad; det er uden noje forklaring indlysende, at ikke alene motivet for en kastration, men ogsaa kastratens legemlige og sjælelige habitus, hans milieu og samtlige sociale forhold og muligheder altsammen er faktorer af afgørende betydning for indgrebets vidtforgreneede virkemaade, for hele dets gunstige eller ugunstige forløb saavel for individet som for samfundet. Det vil let føre til helt forkerte skøn og anskuelser, hvis man f. eks. vil drage slutninger fra »krigskastrater« — soldater, der har mistet deres testikler under krigstjenesten — til de legale kastrater, hvad der besynderlig nok ofte ses gjort, navnlig foranlediget af et i og for sig meget værdifuldt arbejde af psykiateren *Lange*.

Det vil af det fremførte ses, at man paa det tidspunkt, da man for nogle decennier siden begyndte at sysle med tanken om den legale kastrations anvendelse i den moderne kriminalterapis tjeneste, vel langt fra var uden mangesidige erfaringer om kastrationens virkninger ogsaa paa mennesker, men noget egentlig erfaringsmateriale ad hoc, paa dette specielle omraade, fandtes kun i ringe maal. Leforstaaeligt var det derfor, at begyndelsen til den legale kastration havde et noget spredt og forsigtigt, undertiden usikkert og famlende præg.

Det maa ogsaa erindres, at hele den moderne opfattelse af kønskirtlernes og med disse seksualhormonerne gennemgribende betydning for det normale eller abnorme sexuelliv i virkeligheden først skabtes gennem de sidste decenniers biologiske forskning over seksualhormonerne; først klarlagdes disses normale fysiologiske virkninger, men ganske

særlig har hele forskningen over kønnets arvemæssige bestemmelse og dets dog overordentlige labilitet, den sexuelle bipotentialitet, saaledes som den er vist ved undersøgelserne over experimentel kønstransformation, experimentel hermaphroditisme (s. intersexualisme) af *Steinach*, *Goldschmidt*, *Pézard*, *Sand*, o. a., senere bekræftet og uddybet af den kemiske hormonforskning, haft sin store betydning for den moderne opfattelse af seksualabnormiteterne, deres kriminelle udslag og deres effektive, regulære behandling.

Det var omkring aarhundredskiftet, at der begyndte at hæve sig røster for at forlade den hidtidige, oftest resultatløse vej med straffe over for sexuel betonedede crimina og i stedet anvende kastration paa sexualbiologisk indication i kriminalterapeutisk hensigt.

Enkelte tilfælde blev udført i Schweiz (*Oberholzer*; *Sury*). Fra omkring 1909 fremkom nogle kastrations- og sterilisationslove i forskellige stater i Nordamerika; disses anvendelse og resultater synes ikke ganske klarlagte. Fra Schweiz foreligger i slutningen af tyverne redegørelse om spredte erfaringer fra *Francke*, *Kartal*, *Maier* og *Quervain*.

I Europa er den første egentlige lovgivning om kastration den nævnte I. danske lov om adgang til sterilisation (omfattende baade simpel sterilisation og kastration) af 1/6 1929. Loven gennemførtes paa basis af en betænkning, afgivet af en alsidig sammensat kommission af biologer, jurister, læger og sociologer. Til sammenligning med senere lovgivninger hidsættes den her in extenso:

§ 1.

Personer, hvis Kønsdrifts abnorme Styrke eller Retning udsætter dem for at begaa Forbrydelser og derved fremkalder Fare for dem selv og for Samfundet, kan efter forudgaaende lægelig Vejledning om Indgrebets Følger og efter egen Begæring underkastes Indgreb i Konsorganerne, naar Tilladelse hertil meddeles af Justitsministeren efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet og Sundhedsstyrelsen.

Saadan Begæring kan kun indgives af Personer, der har opnaaet Myndighedsalder. Den skal være ledsaget af en Lægeerklæ-

ring og indeholde saa fuldstændige Oplysninger som muligt om de for Andrageren bestemmende Grunde. Er Andrageren umyndiggjort i personlig Henseende, skal Begæringen være tiltraadt af Værgen. Lever Andrageren i ægteskabeligt Samliv, skal som Regel Ægtefællens Samtykke foreligge.

§ 2.

Justitsministeren kan endvidere efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet og Sundhedsstyrelsen tillade Indgreb i Konsorgaerne hos psykisk abnorme Personer, der er anbragt under Forsorg af en Statsanstalt eller en i Henshold til Fattigloven af 9. April 1891 § 61 godkendt Anstalt, og for hvis Vedkommende det, selv om de ikke frembyder saadan Fare for Retssikkerheden som i § 1 omhandlet, maa anses særdeles magtpaaliggende for Samfundet og gavnligt for dem selv, at de sættes ud af Stand til at faa Afkom.

Indstilling i saa Henseende til Justitsministeren kan kun indgives med Hensyn til Personer, der har opnaaet Myndighedsalderen, og maa fremkomme fra vedkommende Anstalts Ledelse med vedlagt Udtalelse fra Anstaltens Læge eller Embedslægen, og Indstillingen skal, saafremt den paagældende ikke som Følge af mentale Mangler er ude af Stand til at forstaa Betydningen af et saadant Indgreb, være tiltraadt af denne selv. Indstillingen skal være ledsaget af en Erklæring fra en i denne Anledning beskikket Værg; er den paagældende psykisk abnorme Person umyndig, kan hans Værg beskikkes til at afgive nævnte Erklæring. Forinden Værgen afgiver sin Udtalelse, skal han af Lægen vejledes om Indgrebets Følger. Er den paagældende gift, uden at Samlivet er ophævet ved Separation eller længere Tids faktisk Adskillelse, skal som Regel Ægtefællen samtykke i Foretagelsen af Indgrebet.

§ 3.

Forinden Justitsministeren meddeler Tilladelse til Foretagelse af de i denne Lov omhandlede Indgreb, skal Ministeren forvise sig om, at den paagældende, efter Omstændighederne Værgen, er klar over Beskaffenheden og de antagelige Følger af det Indgreb, som der bliver Spørgsmaal om at foretage.

Godkender Justitsministeren, at Indgreb foretages, skal dettes Art angives ved dets lægevidenskabelige Betegnelse. I de i § 1 nævnte Tilfælde vælger den paagældende blandt Læger med fornøden kirurgisk Uddannelse selv en Læge til at foretage Indgrebet, medens Lægen i de i § 2 nævnte Tilfælde udpeges af vedkommende Anstaltsledelse. Det paahviler Lægen, naar Indgrebet er foretaget, herom uopholdelig at underrette Justitsministeriet.

Afslaar Justitsministeren Henvendelsen, maa denne ikke for-

nyes, før 1 Aar er forløbet efter Afslagets Datum, medmindre der er indtraadt Omstændigheder af Betydning for Afgørelsen, der ikke forelægger ved den tidligere Henvendelse.

§ 4.

Udgifterne ved de i §§ 1 og 2 omhandlede Indgreb betales af den paagældende selv. Hvis vedkommende ikke har Midler hertil, betales Udgifterne i de i § 1 nævnte Tilfælde af Statskassen, i de i § 2 nævnte Tilfælde efter Fattiglovgivningens almindelige Regler, i begge Tilfælde uden Fattighjælps Virkning for den paagældende.

Justitsministeren afgør efter Forhandling med Indenrigsministeren, om Udgifterne helt eller delvis vil være at afholde af vedkommende Person, af Statskassen eller efter Fattiglovgivningens almindelige Regler.

§ 5.

Den, som uhjemlet foretager de i denne Lov omhandlede Indgreb, straffes, for saa vidt Forholdet ikke efter den øvrige Lovgivning medfører højere Straf, med Bøder fra 500 Kr. til 5 000 Kr.

Forsømmelse af at give den i § 3, 2det Stykke, 3die Punktum, omhandlede Underretning straffes med Bøder fra 10 til 200 Kr.

Boderne tilfalder Statskassen.

§ 6.

Loven skal forelægges Rigsdagen til Revision senest i dennes ordentlige Samling 1933—34.

Som det vil ses, var denne »pionérlov« i sig selv forsigtig, en forsøgslov, der selv krævede en revision efter 5 aar.

Paa basis af den ovennævnte, af det danske Retslægeraad foretagne undersøgelse af det i 1934 foreliggende materiale (bl. a. 63 kastrationer) og den af Raadet udarbejdede betænkning med forslag til ændringer vedtoges den II. danske lov om sterilisation og kastration af ^{11/5} 1935¹⁾.

¹⁾ Om simpel sterilisation af aandssvage gælder — som det vil ses — en særlig lov af ^{10/5} 1934, hvorved sterilisationen af aandssvage til skade for den ensartede behandling og gavnlige centralisation af sterilisationsvæsenet i Danmark udskiltes som et område for sig. Denne splittelse har som venteligt vist sig unyttig, besværlig og uhensigtsmæssig, og det er at haabe, at den snarest vil blive redresseret. — Derimod henhører aandssvages kastration under loven af ^{11/5} 1935.

Ogsaa denne lov gengives her til sammenligning in extenso:

§ 1.

Sterilisation (Ufrugtbargørelse) af en Person kan efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet tillades af Justitsministeren, naar samfundsmæssige Hensyn taler derfor, og nedennævnte Betingelser er opfyldt.

Der skal foreligge en Begæring, ledsaget af en Lægeerklæring og indeholdende fyldestgørende Oplysninger om de for Andragendet bestemmende Grunde og Erklæring om, at den, der fremsætter Begæringen, for saa vidt det ikke er en Anstaltsledelse, forud af en Læge er vejledet om Indgrebets antagelige Følger. Er den paagældende gift, uden at Samlivet er ophævet ved Separation eller længere Tids faktisk Adskillelse, skal Ægtefællens Erklæring saa vidt muligt indhentes.

For psykisk normale endvidere følgende: *At* særlige Hensyn, navnlig Fare for Afkommets arvelige Belastning, taler for Sterilisation, *at* han har naaet Myndighedsalderen, og *at* han selv andrager derom. Er Andrageren umyndiggjort i personlig Henseende, skal Værgens Erklæring indhentes. I ganske særlige Tilfælde kan Sterilisation dog tillades, uanset at Andrageren ikke har naaet Myndighedsalderen.

For psykisk abnorme, der ikke er aandssvage: *At* det maa anses for gavnligt for den paagældende, at han sættes ud af Stand til at faa Afkom, *at* han selv med Tiltræden af en dertil beskikket Værge andrager derom. Er han umyndig, kan hans Værge beskikkes til at afgive Erklæringen. Er den paagældende som Følge af mentale Mangler ude af Stand til at forstaa Betydningen af et saadant Indgreb, kan Andragendet underskrives af Værgen alene. Er han inddraget under Forsorg af en Statsanstalt eller en i Henhold til § 67 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg godkendt Anstalt, kan Anstaltsledelsen underskrive alene.

Om Sterilisation af aandssvage gælder Reglerne i Lov Nr. 171 af 16. Maj 1934.

§ 2.

Kastration af en Person kan efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet tillades af Justitsministeren, naar den paagældendes Kønndrift enten udsætter ham for at begaa Forbrydelser og saaledes betyder en Fare for Samfundet eller medfører betydelige sjælelige Lidelser eller social Forringelse for ham. I øvrigt skal følgende Betingelser være opfyldt:

Der skal foreligge en Begæring, ledsaget af en Lægeerklæring og indeholdende fyldestgørende Oplysninger om de for Andragenden-

det bestemmende Grunde og Erklæring om, at den, der fremsætter Begæringen, for saa vidt det ikke er en Anstaltsledelse, forud af en Læge er vejledet om Indgrebets antagelige Følger. Er den paagældende gift, uden at Samlivet er ophævet ved Separation eller længere Tids faktisk Adskillelse, skal Ægtefællens Erklæring saa vidt muligt indhentes.

For psykisk normale endvidere følgende: At han har naaet Myndighedsalderen, og at han selv andrager om Kastration. Er han umyndiggjort i personlig Henseende, skal Værgens Erklæring indhentes.

For psykisk abnorme, herunder aandssvage: At han selv med Tiltræden af en dertil beskikket Værge andrager derom. Er han umyndig, kan hans Værge beskikkes til at afgive Erklæringen. Er den paagældende som Følge af mentale Mangler ude af Stand til at forstaa Betydningen af et saadant Indgreb, kan Andragendet underskrives af Værgen alene. Er han inddraget under Forsorg af en Statsanstalt eller en i Henhold til § 67 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg godkendt Anstalt, kan Anstaltsledelsen underskrive alene. I de to sidste Tilfælde skal Andragendet være tiltraadt af Anstaltslægen eller en Embedslæge.

§ 3.

Forinden Justitsministeren meddeler Tilladelse til Foretagelse af de i denne Lov omhandlede Indgreb, skal Ministeren forvise sig om, at den paagældende, efter Omstændighederne Værgen, er klar over Beskaffenheden og de antagelige Følger af det Indgreb, som der bliver Spørgsmaal om at foretage.

Tillader Justitsministeren Foretagelse af Sterilisation eller Kastration, foretages Indgrebet snarest muligt og i hvert Fald inden 3 Maaneder af en Læge med fornøden kirurgisk Uddannelse efter den paagældendes eller Anstaltsledelsens Valg. Det paahviler Lægen, naar Indgrebet er foretaget, herom uopholdelig at underrette Justitsministeriet.

Afslaar Justitsministeren Henvendelsen, maa denne ikke fornyes, før 1 Aar er forløbet efter Afslagets Datum, medmindre der er indtraadt Omstændigheder af Betydning for Afgørelsen, der ikke forelaa ved den tidligere Henvendelse.

§ 4.

Kastration af en Person kan efter indhentet Erklæring fra Retslægeraadet bestemmes af Retten, naar han efter opnaaet Myndighedsalder findes skyldig i en af de nedenfor under a) og b) nævnte Forbrydelser under saadanne Omstændigheder, at Gerningen karak-

teriserer ham som en paa dette Omraade farlig Forbryder, og det maa antages, at der er nærliggende Fare for, at hans Kønssdrift vil drive ham til nye alvorlige Sædelighedsforbrydelser, og at Udsigten til Straf ikke vil afholde ham derfra.

De Forbrydelser, der i denne Henseende kommer i Betragtning, er:

- a) Voldtægt efter Borgerlig Straffelov af 15. April 1930 § 216 eller Forsøg derpaa,
- b) en af de i samme Lov §§ 217, 1ste og 2det Stykke, 218 og 222 samt disse Paragraffer og § 216 sammenholdt med §§ 224 og 225, 1ste Stykke, nævnte Forbrydelser eller Forsøg derpaa.

Hvor en Domfældelse alene finder Sted for en af de under b) nævnte Forbrydelser, er det derhos en Betingelse, at den paagældende findes at burde dømmes til i Medfør af Borgerlig Straffelovs § 70 at anbringes i en Anstalt eller i Medfør af samme Lovs § 65 at indsættes i Sikkerhedsforvaring.

Bestemmelsen om Kastration kan træffes i Forbindelse med Afgørelsen af Skyldspørgsmaalet eller ved en senere Afgørelse, med Hensyn til hvilken der da i Dommen tages Forbehold.

Hvor den skyldige er en Kvinde, bliver det ved Afgørelsen at tage særlig i Betragtning, at Indgrebet for Kvindens Vedkommende er af mere indgribende og farligere Karakter.

Træffes Bestemmelse om Kastration, foretages denne — under Hensyn til den paagældendes almindelige Sundhedstilstand — snarest muligt af en Læge med fornøden kirurgisk Uddannelse efter Fængsels- eller Anstaltsledelsens Valg. Hvis den paagældende forlanger det, skal Indgrebet — for saa vidt der ikke foreligger lægelig Kontraindikation derfor — foretages under universel Narkose. Lægen indberetter straks til Justitsministeren, naar Indgrebet er foretaget.

§ 5.

Det paahviler den, der er underkastet Sterilisation eller Kastration i Henhold til denne Lov, at lade sig underkaste lægelig Efterundersøgelse efter nærmere af Justitsministeren fastsatte Regler.

§ 6.

Udgifterne ved de i §§ 1 og 2 omhandlede Indgreb betales af den paagældende selv. Hvis vedkommende ikke har Midler hertil, afholdes Udgifterne af Statskassen eller, for saa vidt den paagældende er inddraget under en af de i § 66 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 nævnte Forsørgsgrene, af vedkommende Anstalt.

Udgifterne ved de i § 4 omhandlede Indgreb afholdes som Udgifterne ved den paagældendes Fængsels- eller Anstaltsophold.

§ 7.

Den, som uhjemlet foretager de i denne Lov omhandlede Indgreb, straffes, for saa vidt Forholdet ikke efter den øvrige Lovgivning medfører højere Straf, med Bøder fra 500 Kr.

Overtrædelse af de i § 3, 2det Stykke, 2det Punktum, § 4, sidste Stykke, sidste Punktum, og § 5 indeholdte Bestemmelser straffes med Bøder fra 10 Kr.

Bøderne tilfalder Statskassen.

§ 8.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Juli 1935.

Santidig ophæves Lov Nr. 130 af 1. Juni 1929 om Adgang til Sterilisation, jfr. Lov Nr. 143 af 2. Maj 1934 om Ændring i den nævnte Lov.

Som det ved en sammenligning mellem de to gengivne love vil ses, frembyder den nye lov af 1935 væsentlige ændringer paa en række punkter:

Adgangen til simpel sterilisation omfattede efter loven af 1929 kun psykisk abnorme personer, der yderligere skulde være anbragt paa anstalt og have opnaaet myndighedsalder. Loven af 1935 omfatter derimod saavel psykisk normale som psykisk abnorme. For begge kategorier kræves, at samfundsmæssige hensyn taler for tilladelsen. For de psykisk normale kræves det endvidere, at særlige hensyn, navnlig fare for afkommets arvelige belastning, skal tale derfor; den paagældende skal desuden som hovedregel have naaet myndighedsalderen, og han skal selv andrage derom. For de psykisk abnorme kræves, at det maa anses for gavnligt for den paagældende selv, at han sættes ud af stand til at faa afkom, og at han med tiltræden af en særlig værge andrager derom; dersom han ikke selv kan forstaa indgrebets betydning, kan værgen andrage alene.

Adgangen til kastration omfattede efter loven af 1929 personer, hvis konsdrifts abnorme styrke eller retning ud-

sætter dem for at begaa forbrydelser og derved fremkalder fare for dem selv og samfundet. Den udvidedes ved loven af 1935 til tillige at omfatte personer, hvis kønsdrift medfører betydelige sjælelige lidelser eller social forringelse for dem. Der gælder om andragendets fremsættelse noget nær de samme regler som med hensyn til sterilisation, dog at opnaaet myndighedsalder ved kastrationstilladelse altid er en betingelse for de psykisk normale.

Udover den tidligere udelukkende frivillige kastration er der derhos ved 1935-lovens § 4 aabnet mulighed for tvungen kastration af sædelighedsforbrydere. Hvor den paagældende ikke dømmes for voldtægt, er det dog en betingelse, at der tillige ved dommen træffes bestemmelse om iværksættelse af sikkerhedsforanstaltninger (anstalt eller sikkerhedsforvaring).

Ingen af de danske kastrationslove indeholder nogen opregning af de sygdomsformer, der kan motivere indgrebenes foretagelse, og man har saaledes her i betydelig grad ladet et frit skøn blive afgørende. —

— Jeg skal her hidsætte nogle bemærkninger om spørgsmaalet tvangskastration: Det fremgaar af de to danske love, at disse i princippet bygger paa frivilligheden: de paagældende skal selv forstaa deres situation, have nøje lægelig forklaring om kastrationens antagelige følger, selv ønske den og ansøge om den. For personer, hos hvilke der er bydende indikation for kastration, men hvis mentale defekter er saa store, at de er ude af stand til at forstaa indgrebet, træder en værge ind i afgørelsen, hvilket ikke kan betragtes som tvang; det svarer til lignende regler vedrørende sterilisation. Snarere kan man finde en vis tvang i situationen, hvor de for seksualforbrydelser internerede personer uundgaelig faar forstaaelsen af, at deres crimina er saa svære og af en saadan art, at de ansvarlige myndigheder ikke kan gaa med til en overgaaen til friere forhold, resp. prøveudskrivning eller hel løsladelse uden en forudgaaende afkriminalisering gennem kastration. Denne

relative tvangssituation kan man jo imidlertid ikke komme udenom, men den mildnes dog i høj grad derigennem, at den paagældendes overvejelser finder sted under stadige samtaler med anstaltens forstaaende læger uden noget tvangsmæssigt pres. Og det skal udtrykkeligt fremhæves, at for det overvejende antal tilfælde er kastrationensket enten helt spontant eller fremkommer, saasnart de paagældende blot faar kundskab om indgrebet; mange er de tilfælde, hvor de opererede højlig beklager, at indgrebet ikke forkængst er blevet foretaget, og dermed mange lidelser undgaaede.

Det er sikkert ogsaa saaledes, at enhver tvang forøger eventuel kværlance og misfornøjelse og forhøjer eventuelle daarlige følger. Det kender man netop fra krigs- og andre uønskede kastrationer, med hvilke tvangsindgrebet faar en vis lighed. Man fremkalder let helt andre reaktioner end dem, der staar i forbindelse med tabet af kønsskirtlerne; vejen banes for neuroser o. lign. kalamiteter.

Imidlertid har man i den II. danske lov af 1935 som bekendt i § 4 gjort hjemmel til tvangskastration stricte. Det skal indrømmes, at det var med store betæneligheder, Raadet i sin tid gik med dertil og derved skabte en breche i frivillighedsprincippet. I Raadets betænkning, publiceret 1935, skrev vi saaledes:

»Mest betænkelig vil menigmand sikkert føle sig over for tanken om tvungen kastration. For den almindelige bevidsthed staar denne operation som en »lemlæstelse« i ordets stærkeste betydning med uheldige, legemlige-sjælelige følger. Som alt tidligere nævnt, er væsentlig uheldige følger efter kastration, foretaget paa kønsmodne mænd, dog meget faa i vort materiale, i hvert fald ingenlunde saadanne, at de kontraindicerer dette indgreb. Hos kvinder ligger forholdet en del anderledes. Men baade for mænd og kvinder gælder det, at de direkte eller indirekte følger, som indgrebet muligvis kan medføre, ofte maa bedømmes paa baggrund af den tilværelse, som ellers vilde blive den paagældende persons, eller af den fare for mennesker og samfundsværdier, som personen ukastretet vilde repræsentere.

Dette gælder særligt for sædelighedsforbrydere og »sexuelt rasende« aandsvage, psykopater og andre abnorme, som i reglen kun nødtvungent tager initiativet til dette indgreb, det eneste, der reelt kan socialisere, resp. uskadeliggøre dem. Om man her vil gribe ind med maaske livsvarig internering eller gaa til tvungen kastration, bliver vel til syvende og sidst en følelsessag og afhængigt af, hvilke sociale forplejningsbyrder samfundet mener at kunne bære i længden — som offer paa en maaske misforstaaet eller overdreven humanitets alter«.

Det var kun efter indgaaende overvejelser og droftelser med Justitsvæsenet, at man naaede til den anskuelse, at en vis hjemmel til tvangskastration maaske kunde være nyttig og nødvendig, men med meget strenge restriktioner. Loven kræver saaledes, at disse begrænsninger særlig betinges af, at det skal dreje sig om meget farlige, antagelig recidiverende forbrydere, hvis crimina er af groveste art, og som formentlig er uforbederlige og refraktære over for anden behandling; de skal have opnaaet myndighedsalderen. Overfor saa farlige og inkarnerede forbrydere af sexuel natur mente man, at samfundet maatte have mulighed for at anvende tvang. Erfaringen har jo iøvrigt vist, at den almene retsbevidsthed, navnlig naar saadanne voldsomme forbrydelser indtræffer, er meget tilbøjelig til at gaa ind for saadanne, ja, endnu mere drastiske forholdsregler.

Raadet var ved denne udvidelse af loven af den formening, at §'en kun vilde faa yderst sjælden, om overhovedet nogen anvendelse. Saaledes er det da ogsaa gaaet. I de forløbne 4—5 aar har »tvangsparagraffen« overhovedet endnu ikke fundet effektiv anvendelse; ingen egentlig tvangskastration er udført i Danmark. Den eneste hidlige anvendelse af §'en er den, at der i 8 tilfælde af grove sædelighedsforbrydelser i den afsagte dom (oftest psykopatforvaring) er taget forbehold om senere afgørelse i medfør af § 4 med hensyn til tvangskastration af den paagældende. Af disse 8 har ikke mindre end de 6 inden for det første aar efter dommen

frivillig ønsket kastration, og hos de 5 af disse har virkningen været saa god, at de inden for de første 2—3 aar efter dommen har kunnet prøveløslades under tilsyn, uden at der for nogen af dem er indtraadt noget sexuel tilbagefald.

Et tilfælde (en 45-aarig, drikfældig sinke) har man paa grund af hans daarlige sociale chancer ikke kunnet udskrive.

Kun to af de 8 vægrer sig endnu paa tredje aar ved frivillig at lade sig underkaste operation.

Den ene, en 36-aarig, recidiverende, inkarneret sædelighedsforbryder overfor smaadrenge, psykopatisk degenereret, indesluttet og stejl, er trods mange samtaler med lægerne uden egentlige motiveringer ganske afvisende.

Den anden, en 32-aarig, svagt begavet psykopat med talrige domme for tyveri og i 1936 — for første gang — meget alvorlige sædelighedsforbrydelser bestaaende i voldtægt og forsøg derpaa i 5 tilfælde inden for et tidsrum af 4 maaneder (vold eller trusel paa livet), afviser stadig kastration paa en fatuid, hoven maade, der i forbindelse med hans infantilt-naive forestillinger hindrer en fornuftig samtale med ham.

For disse to, paa ubestemt tid interneredes vedkommende har Raadet i enighed med anstaltslægen og anklagemyndigheden stadig ment det formaalstjenligt at udskyde indstilling til tvangskastration, bl. a. paa grund af den i forhold til deres svære forbrydelser relativt korte interneringstid.

Vanskeligere end med disse er man egentlig stillet overfor farlige seksualforbrydere med en tidsbegrænset, alm. straffedom, hvor afgørelsen er mere akut paatvingende.

En saadan sag har Raadet i øjeblikket til overvejelse. Det drejer sig om en sinke (I. Q. 76,9) med imperativ trang til uhæmmet tilfredsstillelse af kønsdriften, dømt for blodskam og voldtægtsforsøg mod 12-aars pige til 5 aars fængsel.

Raadets standpunkt over for tvangskastration vil fremtidig som hidtil sikkert blive den størst mulige tilbageholdenhed; kun i absolut paatvingende tilfælde,

hvor intet andet kan forsvares, vil man anbefale den. At Justitsvæsenets standpunkt væsentlig er det samme, fremgaar jo deraf, at der endnu ikke foreligger nogen absolut dom til tvangskastration, men kun et forbehold over for den i det nævnte faatal domme¹⁾. —

— Som foran omtalt mente man det rigtigst nærmest som en sikkerhedsventil i den nye lov at skabe hjemmel ogsaa for legal kastration af kvinder, bl. a. med muligheden for øje om ønskeligheden af kastration af nymfomane kvinder eller homoseksuelle, evt. med kriminelle tendenser, eller af normale eller sindssyge, resp. aandssvage kvinder, hos hvem en hypersexualitet skaffer dem selv store sjælelige lidelser og social dérouté eller skaber særlige vanskeligheder for deres sociale forsorg f. eks. gennem voldsom sexuel aggressivitet og uro, excessiv masturbation o. lign.

Som ventet har der været meget lidt brug for denne lovhjemmel. Kun i et enkelt tilfælde af den sidstnævnte kategori har der efter ansøgning været givet tilladelse til kastration af en voksen kvinde. Paa grund af tilfældets særlige interesse refereres det her:

Det drejer sig om en ugift kvinde, student og cand. phil., hos hvem der i 22-aarsalderen begynder at udvikle sig en schizofreni. Forløbet er fra første begyndelse ganske

¹⁾ Sluttelig finder jeg i anledning af visse overdrevne og naive beskrivelser, der er fremkomne angaaende tvangskastrationens udførelse — uden iøvrigt at komme ind paa, hvor langt man bør gaa i hensyntagen til overfor andre mennesker saa voldsomme personer — grund til at bemærke, at en tvangskastration naturligvis ikke vil finde sted under særlig drastiske omstændigheder; lægevidenskaben raader dog over fremgangsmaader og teknik, der ogsaa vil kunne lade et tvangsmæssigt indgreb foregaa under humane former.

Jeg skal tilføje, at selv i Tyskland med den langt videregaaende hjemmel til tvangskastration synes en saadan iflg. underhaandsmeddelelse til mig kun i egentlig forstand at være sket i et enkelt tilfælde (sindssyg voldtægtsforbryder). Efter en morfinindsprøjtning fik patienten fuld narkose til operationen.

typisk: Snigende initiativlammelse, autisme, efterhaanden uroperioder og aggressivitet, lejlighedsvis urenlighed.

Efter ca. 1 aars udvikling af sygdommen i 1928 indlagt paa nervehospital; under et kort ophold i hjemmet i 1930 ubeherskede alkoholdebaucher med coitus med flere hende ukendte mænd.

I 1933 overflyttet til Sindssygehospital. Sygdommen var under gradvis fremadskriden, og en ret betydelig demens var allerede udviklet. Denne tiltog, hun blev tillige mere og mere urenlig, grisede med sine udtømmelser, var aggressiv. Hun begyndte at masturbere med stor voldsomhed. Under en forbigaaende hedring forsøgte man i Februar 1935 at anbringe hende i familiepleje, men hun maatte hurtigt tilbageflyttes til hospitalet, da urenligheden og aggressiviteten vendte tilbage.

I September 1935 indgaves ansøgning om tilladelse til kastration. Ønsket synes at være udgaaet fra moderen, der ved sine besøg — saaledes som det ofte er tilfældet ved schizofrene — fandt datteren ret rolig og indladende og derfor ikke kunde opgive tanken om en anbringelse uden for hospitalet (familiepleje eller hjem), men paa den anden side var ængstelig for hendes aggressivitet og særlig for følgerne af hendes ubeherskede seksuelle tilbøjeligheder. Fra hospitalets side støttede man tanken ud fra den betragtning, at en kastration mulig kunde befri hende for den efterhaanden ganske overhaandtagende masturbation, der dels i sig selv var et overmaade ubehageligt symptom, dels bevirkede en genital-irritation, som mulig kunde betinge hendes tiltagende urincontinentens. Endelig kunde det tænkes, at hendes psykiske uro øgedes gennem hendes hypersexualisme og den stadige irritation af kønsdelene.

Retslægeraadet nærrede stor betænkelighed ved sagen. Det maatte anses for udelukket, at en kastration kunde virke kurativt paa en vidt fremskreden schizofreni, og der kunde altsaa højst være tale om en palliativ virkning.

Raadets psykiatriske afdeling maatte dog erkende, at demente, urolige, aggressive, urenlige og stærkt masturberende schizofrene i enkelte tilfælde kan frembyde et saa uhyggeligt og al sedativ behandling trodsende billede, at selv noget tvivlsomme forsøg paa at bedre tilstanden kan være berettigede. Et saadant tilfælde forelaa aabenbart her, og det kunde da formentlig anses for berettiget at gribe

denne chance for at bedre hele situationen, gennem kastration.

Ud fra denne betragtning gav Raadet en forbeholden anbefaling. Tilladelse blev givet af Ministeriet, og kastrationen foretaget ³⁰/₁₀ 1935.

Virkningen var, at den excessive masturbation næsten omgaaende ophørte. Urenligheden aftog hermed og er nu svunden. Tilbage af hendes aggressivitet og voldsomhed er nu kun stadig tendens til iturioen. Egentlige ulemper viste sig ikke. En tendens til vægtforøgelse blev let imødegaaet ved rationering. Nogen indflydelse paa psykosens forløb har ikke kunnet paavises. Demensen er snarest skredet videre frem, men uden at udviklingen har vist afvigelser fra det ved slige schizofrenitilfælde sædvanlige.

Kastrationen synes altsaa at have haft den tilsigtede virkning, en isoleret indflydelse paa den sexuelle excitationsstilstand og alm. aggressivitet og bortfald af hendes urincontinens og urenlighed. Skadelige følger er ikke indtraadt. Demensen er — som ventet — skredet videre frem og har umuliggjort udskrivning.

Tilfældet maa foreløbig betragtes som isoleret. Nogen opfordring til hyppig anvendelse af kastration paa denne indication giver tilfældet ikke, saa meget mindre som excessiv masturbationstendens hos schizofrene stundom taber sig spontant. Forløbet tyder iøvrigt paa, at masturbations-tendensen i denne form i hvert fald kan være seksualhormonalt betinget og ikke alene være baseret paa lokal, genital irritation eller cerebrale anomalier.

*

— I tilslutning til ovenstaaende omtale af den danske lovgivning skal jeg kort referere den lovgivning, som siden vor første lov 1929 er fremkommet paa omraadet i andre europæiske lande, mere eller mindre med udgangspunkt i og følgende den danske lovgivning.

En oversigt over de i andre lande ved den nuværende lovs ikrafttræden gældende sterilisationslove indeholdes i mine forannævnte afhandlinger 1935—37. I disse omhandles de norske og svenske sterilisationslove samt den tyske lov af 14. juli 1933 om forhindring af arvesygt afkom; endvidere berøres et finsk lovforslag, der imidlertid ikke er identisk med det, der senere er ophøjet til lov.

Der kan iøvrigt med hensyn til den omhandlede lovgivning henvises til de artikler og orienterende meddelelser, der til stadighed fremkommer i »Nordisk Tidsskrift for Strafferet« vedrørende dette emne, og til de nævnte, større monografier, men jeg skal dog for sammenhængens skyld give en kort oversigt derover:

Den norske sterilisationslov er stadig loven af 1. juni 1934. Bemærkelsesværdigt er det, at sterilisation og kastration paa begæring kan finde sted, naar en saadan begæring blot har en agtværdig grund. Sterilisation eller kastration af psykisk abnorme kan ske paa begæring af værge eller kurator, naar der ikke er haab om helbredelse eller væsentlig bedring, og der er grund til at antage, at vedkommende ikke vil blive i stand til at forsørge sig og sit afkom, eller at en sygelig, sjælelig tilstand eller en betydelig, legemlig mangel vil blive overført paa afkom, eller at han paa grund af abnorm kønsdrift vil begaa sædelighedsforbrydelse.

Den svenske lov af 18. maj 1934 omhandler kun sterilisering af personer, der ikke er i stand til at give retsdyldigt samtykke til indgrebets foretagelse; sterilisation kan ske, naar det maa antages, at vedkommende er ude af stand til at passe sine børn, eller hvis der er fare for, at den sjælelige abnormitet overføres paa afkommet. Sterilisationen af personer, der er i stand til at give retsdyldigt samtykke, er stadig ikke-lovbestemt, men den svenske befolkningskommission har i en betænkning optrukket visse retningslinier for en saadan lovgivning; det synes herefter at være tanken, at rammerne skal være ret vide og detailforskrifterne faa. Sterilisation skulde endog efter betænkningen kunne ske, naar hensynet til familiens velfærd og forholdene iøvrigt tilsiger det.

Den tyske lovgivning paa det her omhandlede omraade forfølger ikke helt de samme formaal som de andre lande og er i sin udformning til en vis grad præget heraf. Sterilisation kan ifølge loven af 14. juli 1933 om forhindring af arvesygt afkom foretages paa de i lovens forstand arvesyge personer, uden at disses samtykke udkræves, naar en embedslæge eller anstaltslæge indstiller, at indgrebet foretages. Kastration kunde oprindeligt, bortset fra tvangskastration af sædelighedsforbrydere, kun foretages paa egentlig medicinsk indikation, men paa dette punkt er

loven undergaaet en betydningsfuld ændring ved en tillægslov af 26. juni 1935 (jvr. *Haack* i »Nordisk Tidsskrift for Strafferet«, 1936, p. 77). Naar den paagældende indvilliger deri, kan kastration nu ske, dersom indgrebet skønnes paakrævet for at befri en mand for en abnorm kønsdrift, der medfører fare for yderligere forseelser af kønssædelig art, en udvidelse af lovgivningen aabenbart efter dansk mønster (danske II. lov, § 2).

Der er dernæst nu i Finland ved lov af 13. juni 1935 tilvejebragt hjemmel for foretagelse af sterilisation og kastration. Lovens regler er nærmere uddybet i en sterilisationsforordning; det fremgaar af denne, at lovens begreb: »sterilisering« ikke blot omfatter salpingectomi og vascetomi, men ogsaa kastration, hvilket sidste dog kun maa iværksættes over for personer, der er fyldt 21 aar, og hvis kønsdrift er abnorm ved dens styrke eller retning. Loven har iøvrigt sit særlige præg derved, at den ikke i samme grad som lovene i andre nordiske lande bygger paa frivillighedens princip. Sterilisering kan paabydes over for den, der er »sinnesslö« (idiot), »sinnessvag« (imbecil) eller »sinnessjuk«, naar det med føje kan befrygtes, at denne defekt vil overføres paa hans afkom, eller, hvor det er sandsynligt, at den paagældende gennem defekten er sat ud af stand til at opdrage sine børn; endvidere over for sædelighedsforbrydere. Selv om de nævnte betingelser ikke er til stede, kan sterilisering tillades, naar der ansøges derom, og det med føje kan befrygtes, at den paagældende i ægteskab vil faa defekte børn, eller at han som følge af en ved sin styrke eller retning abnorm kønsdrift kan komme til at begaa forbrydelser. Paa de i loven nævnte sindstilstande opstilles der ligefrem i forordningen legale definitioner; »sinnesslö« er den, hvis intellektuelle niveau ikke ligger over en 6-aarigs, medens den, hvis udvikling ikke overstiger det 14-aarige niveau, er »sinnessvag« (imbecil).

Ogsaa paa Island har man nu den 13. januar 1938 faaet en lov, der hjemler saavel sterilisation som kastration. Kastration tillades kun, naar vægtige grunde taler for, at vedkommendes unaturlige kønsdrift kan føre til voldtægt eller andre farlige forbrydelser, og forebyggelse paa anden maade ikke kan finde sted, medens sterilisation dels tillades af hensyn til mulig arvelig belastning hos afkommet, dels naar den paagældende er aandssvag eller uhelbredeligt sindssyg eller lider af en anden alvorlig, langvarig sygdom,

og væglige grunde taler for, at han ikke ved eget arbejde kan forsørge sig og sit afkom.

I de fleste af de øvrige lande, hvor en sterilisationslovgivning ikke er gennemført, er spørgsmaalet dog taget op enten af Regeringskommissioner eller paa anden maade; saaledes er der af et af det engelske sundhedsministerium nedsat udvalg afgivet en udførlig betænkning med forslag til en lov.

De omhandlede kodifikationer kan vel næppe give egentlige impulser til vort eget lovgivningsarbejde paa dette felt; men udviklingen i Europa bekræfter betydningen af det arbejde, vi i sin tid tog op (1924) og organiserede gennem vore lovgivninger af 1929 og 1935.

Materialet.

Jeg gaar efter denne indledning i emnet over til min hovedopgave, forelæggelsen af det danske materiale vedrørende legal kastration gennem 10 aar (1929—39).

Ved denne gennemgang følger jeg i princippet den samme fremgangsmaade som ved forelæggelsen af det første 5-aarige materiale i 1935, en fremgangsmaade, som synes at have være praktisk og overskuelig og da ogsaa til dels har været fulgt af andre forfattere.

En nøje gennemgang af samtlige op imod to hundrede tilfælde er ikke mulig her; den vil eventuelt senere følge i en større monografi; nærværende arbejde vil søge i en relativ kort bearbejdelse af stoffet, dog med fyldigere omtale af de vigtigere spørgsmaal og tilfælde, at give en ogsaa gennem rigelig anvendelse af tavler let tilgængelig, men forhaabentlig ret udtømmende oversigt over de fleste af de forhold og problemer, der knytter sig til og fremgaar af materialet.

Alene under hensyn til Danmarks lille befolkning, knap 4 millioner, har antallet af legale kastrationer ikke kunnet blive særlig stort; og selv om den maaske lidt overdrevne,

men letforstaaelige tilbageholdenhed, der de første aar gjorde sig gældende hos de bestemmende myndigheder under den I. lov, er afløst af større sikkerhed og noget videre rammer for operationsindikationerne, saa anvendes loven dog stadig med al behørig forsigtighed, og hvert enkelt tilfælde underkastes nøje overvejelser af 3 à 4 sagkyndige indenfor det danske Retslægeraad,¹⁾ der efter loven er den for Justitsministeriet øverste, raadgivende lægeautoritet i disse sager.

Materialets administration.

Loven administreres i øverste instans af Justitsministeriet, hvortil ansøgningerne indsendes for derpaa at forelægges Retslægeraadet, hvis indstillinger med en enkelt undtagelse i alle tilfælde er blevne fulgt af Ministeriet. Dette meddeler tilladelsen, paalægger den nu lovhjemlede efterundersøgelse og dennes nærmere forhold, samt paalægger den opererende chirurg at afgive indberetning til Ministeriet og at indsende de fjernede kønskirtler til det retsmedicinske universitetsinstitut i København, hvor de underkastes en indgaaende undersøgelse.

Den øvrige administration er af Ministeriet for at centralisere materialet og ensøre dets bearbejdelse allerede fra første færd overdraget Retslægeraadet.

Denne centralisering gælder ikke alene den almindelige arkivering af sagerne, hvis relevante akter ad hoc jo allerede findes i Raadet; men ordningen tager ganske særlig sigte paa organisationen af de saakaldte efterundersøgelser, og dermed paa bearbejdelsen af hele materialet.

¹⁾ Det danske Retslægeraad er en under Justitsministeriet sorterende institution, hvis opgave er til myndighederne at afgive lægevidenskabelige og farmaceutiske skøn i sager, der drejer sig om enkeltpersoners retsforhold. — Raadet bestaar, foruden af faste medlemmer indenfor psykiatri, retsmedicin, chirurgi, medicin og obstetrik tillige af en række tilforordnede indenfor de vigtigste lægelige og biologiske discipliner. Desuden har Raadet hjemmel til at tilkalde enhver paakrævet sagkundskab i ind- og udland.

Dette arbejde er selvsagt et hovedpunkt i hele det legale kastrationsvæsen, af den største betydning saavel for samfundet som for den enkelte opererede person.

For samfundet er efterundersøgelserne af stor betydning, særlig for at konstatere kastrationens indvirkning paa personens evne til at klare sig i samfundet og holde sig fri for forbryderske og idethele asociale handlinger, kort sagt at vise indgrebets afkriminaliserende og socialiserende virkning; for individet selv betyder efterundersøgelserne en kontrol med dets fysiske og psykiske habitus efter indgrebet, og i forbindelse hermed ofte en kærkommen raadføren sig med en forstaaende og hjælpsom læge, der ikke alene kan afhjælpe de eventuelle gæner, kastrationen kan have medført, men ogsaa vejlede og retlede ham i mange af de menneskeligt og socialt vanskelige forhold, hvori han maaske periodevis eller til stadighed befinder sig. Enkelte af de kastrede, oftest mindre begavede personer eller kværlante psykopather stiller sig ulorstaaende og modvilligt over for efterundersøgelserne, men de fleste har eller faar snart forstaaelsen af, at undersøgelserne sker til deres eget bedste, og de underkaster sig gerne saavel disse i deres almindelige form som specialundersøgelser, der findes paakrævede.

I den I. danske lov af 1929 fandtes ingen egentlig bestemmelse om efterundersøgelser, men Ministeriet stillede disse som vilkaar ved tilladelsen, et paalæg, som i det overvejende antal tilfælde overholdtes, men jo ikke kunde gennemtvinges.

Det er et fremskridt, at den II. danske lov af 1935 gør efterundersøgelserne obligatoriske.

Det har været droftet, hvor ofte og i hvor lang en aarrække efterundersøgelserne skal foretages.

Jeg har ofte fremhævet, at man ikke bør slaa sig til ro med selv gode og tilsyneladende sikre resultater de første aar efter operationen. Efterundersøgelserne bør afgjort foretages gennem en lang aarrække, mulig hele personens levetid, saavel i mindre gode som i de bedste tilfælde.

For det første er forholdet det, at det er staten, der anvender dette indgreb i samfundets og i individets tjeneste, socialt og individuelt, og kun paa efterundersøgelserne kan erfaringerne for staten udbygges og lovgivningen videreføres paa forsvarlig og vel-funderet maade.

Men dernæst er og bliver kastration som altid fremhævet et væsentlig indgreb i en organisme, der tilmed i ikke ringe grad virker individuelt forskelligt, og det kan ikke udelukkes, at efterundersøgelserne, fortsat gennem aartier, eventuelt gennem individets hele levetid, vil komme til at afsløre hidtil ukendte iagttagelser og forhold og frembyde et samlet billede af kastrationens livs-varige virkninger, som kan faa betydning saavel for dens legale anvendelse som for den eventuelle behandling af det enkelte opererede individ.

Muligvis vil fremtiden vise, at man m. h. t. efterundersøgelser kan inddele de kastrerede i forskellige kategorier, der kræver forskelligt interval mellem efterundersøgelserne. Men hovedreglen maa sikkert være, at staten saavel af samfundshensyn som for de opereredes skyld bør opretholde de obligatoriske efterundersøgelser med intervaller, som kun den fortsatte lægelige og sociale erfaring med kastrationsvæsenet nøjere kan fastsætte. *Indtil videre bør reglen om den aarlige undersøgelse opretholdes.*

Med hensyn til efterundersøgelseernes udførelse da giver i Danmark landets ringe geografiske udstrækning og lille indbyggertal den indlysende fordel, at undersøgelserne kan foretages af et meget begrænset antal læger¹⁾ og derved blive relativt ensartede, udarbejdede efter samme princip og til samme formaal.

¹⁾ Det største antal, de i København og omegn bosatte eller forvarede, (ca. 70) har jeg selv qua seksualbiolog paataget mig, ogsaa for at bringe Retslægeraadet i direkte kontakt med dem og sikre vort førstehaandskendskab til dem. De øvrige undersøgere er dels de ledende læger paa anstalterne, dels embedslæger og kun i ganske enkelte tilfælde paagældendes egen private læge.

Dette søges opnaaet tildels ved hyppige konferencer særlig mellem de læger, der udfører de fleste efterundersøgelser. Men det væsentligste middel er det obligatoriske efterundersøgelsesskema, som Retslægeraadet har ladet benytte til samtlige efterundersøgelser med stadige udvidelser og forbedringer under hele den 10-aarige periode.

Vi skal senere (side 333 og flg.) gengive skemaet in extenso og knytte en del bemærkninger dertil.

Retslægeraadet leder efterundersøgelsesernes foretagelse, der ordentligvis skal finde sted 1 gang aarlig. Dette har vel i princippet kunnet gennemføres for et stort antal af tilfældene, særlig for den sidste 5-aarsperiode; men navnlig i den første periode og endnu stadig for en række tilfælde har den nøjagtige gennemførelse af den aarlige efterundersøgelse naturligvis haft en del vanskeligheder, bl. a. — foruden almindelige forsinkelser — den omstændighed, at mange af de kastrerede stadig skifter opholdssted, anmoder om udsættelse, o. s. v.

Der foreligger dog for næsten alle kastrater af de ældre aargange en række, for de senere aargange et par efterundersøgelser, og for samtlige tilfælde med undtagelse af 3 afdøde og et par »næglere« efter lov I. foreligger nyt efterundersøgelsesskema indenfor aaret $\frac{1}{6}$ 38 — $\frac{1}{6}$ 39.

Naar man ogsaa for de i det sidste aarstid og endog i de allersidste maaneder foretagne kastrationer besidder efterundersøgelse, er forklaringen den, at man de sidste aar har indført saakaldte tidlige efterundersøgelser.

Disse betegner en principændring og kræver en forklaring.

Tidligere var den almindelige anskuelse den, at kastrationen maatte have en ret lang »karenstid«, ordentligvis 1 aar, før indgrebets virkninger var saa afklarede og konsoliderede, at man med udsigt til brugbart resultat kunde foretage den første efterundersøgelse. For dette standpunkt gik vi ind til for et par aar siden; men flere og flere, nu ialt 30 tidlige efterundersøgelser, foretagne inden for det første aar efter kastrationen, 9 maaneder, 6 maaneder

— helt ned til inden for de første par maaneder, har overbevist os om, at dette standpunkt var forkert, og at tværtom disse tidlige efterundersøgelser er af stor interesse og megen værdi. Det er selvfølgelig klart, at kastrationsvirkningerne, hverken de fysiske eller psykiske folder sig helt ud paa denne korte tid, men det gør de heller ikke paa et aar, maaske ikke engang paa et decennium. Spørgsmaalet er, om visse vigtigere virkninger indtræder inden for første aar i saa sikker en grad, at vi kan drage nytte af dem. Dette synes foreløbig at være tilfældet. Ikke alene er det naturligt af stor videnskabelig interesse successivt, maaned for maaned at følge virkningernes gang, rubricere og systematisere dem til en kortlægning af de mange fænomeners fremadskriden. Men det særlig justitielt og socialt saare vigtige ved de tidlige efterundersøgelser er, at disse har vist, at *netop de kriminogene og asocialiserende faktorer hører til de første, som ikke alene bleges af, men ret hurtig, undertiden endog meget hurtig svinder, ja, i en del tilfælde har man næsten indtryk af et øjeblikkeligt bortfald*. Dette er selvsagt af den største betydning for det samfundsmæssigt og individuelt vigtigste maal for den legale kastration: *det kriminalterapeutiske og socialiserende resultat*.

Jeg kommer senere atter noget ind paa den tidlige efterundersøgelse (S. 363—4); allerede her skal jeg hidsætte, at netop disse to maal i »rene« og egnede tilfælde synes at naas paa et tidligere stadium end oprindeligt ventet. Med andre ord: *en række tilfælde bliver meget hurtigt asexualiserede, tillige almen-psykisk pacificerede, derigennem akriminelle og socialiserede*. Denne gunstige erfaring fra de senere aar gælder — som vi nedenfor yderligere skal omtale — for det første en række aandssvage, som derigennem ret hurtigt kan gaa over til friere forhold (kontrolleret familiepleje o. lign.); men dernæst findes et ikke ringe antal seksualforbrydere af den ret rolige, noget underbegavede, ofte i og for sig skikkelige type, som bortset fra deres abnorme seksuelle tendenser er »skikkeligheden selv«, og som befriede for den hormonale komponent

i deres sexualitet sikkert uden fare for den almene sikkerhed kan udskrives og da vil vise sig som socialt særdeles brugbare arbejdsmennesker.

Selv inden for psykopaternes mildere former findes der individer, som efter kastrationen falder mærkværdig hurtig til ro, bliver asexuelle og sociale og saaledes relativt hurtigt, inden for det første aar efter operationen kan udskrives til det frie liv.

Det behøver næppe at fremhæves, at her saa godt som nogetsteds den individualiserende bedømmelse er af største betydning. Og det gælder ikke alene selve den sexualbiologiske og psykiatriske analyse af den paagældende, men ved siden deraf vejer hans foreliggende muligheder for en passende social anbringelse i høj grad med i afgørelsen.

Med al varsomhed, med forsigtig hensyntagen til alle relevante faktorer har da Retslægeraadet efter disse linier paabegyndt at anbefale en noget *tidligere* »udskrivning paa prøve« eller »overgaaen til friere forhold« i egnede tilfælde — hidtil med held.

Det behøver ikke nærmere at udredes, hvormeget saadanne tidlige udskrivelser — naturligvis med alle cauteler — vil kunne komme til at betyde ikke alene i reguleringen af de knappe pladsforhold paa anstalterne, men ogsaa social-økonomisk og for det enkelte individ.

Af de 30 tidlige efterundersøgelser er 12 foretaget af mig paa *psykopatforvaringsanstalten*. Netop her, hvor det drejer sig om personer, der paa forhaand er erkendt at være utilgængelige for de ordinære, pønitentiære reaktioner, vil det forstaaes, at den hurtigst mulige registrering af kastrationsvirkningerne er af en ganske særlig betydning, idet de paagældendes sikre asexualisering ordentligvis bør være ensbetydende med deres udskrivning fra anstalten.

Halvdelen af de paagældende 12 forvarede er da ogsaa udskrevet paa prøve i ret umiddelbar tilknytning til en efterundersøgelses gode resultater; om een er udskrivnings-sag nu rejst, og yderligere tre skulde have gode chancer

for udskrivning i en nær fremtid. Om de saa tidligt udskrevne er hidtil intet ufordelagtigt berettet. Af de to resterende har den ene maattet overføres til sindssygehospital paa grund af en ældre psykose, medens den anden som sinke og kronisk alkoholist næppe har saa gode udsigter som de øvrige tilfælde.

Det skildrede forløb for disse 12 tilfældes vedkommende er jo meget talende for *berettigelsen og nytten af de tidlige efterundersøgelser og prøvendskrivninger*. Og det er glædeligt at se den forstaaelse, som de fleste myndigheder viser dette vigtige spørgsmaal, *altfor vigtigt til kun at bedømmes ud fra forældede, ubiologiske og usociologiske straffesynspunkter*. —

— Efter det foranstaaende vil det idethele have interesse at kende observationstidens længde, m. a. o., gennem hvormange aar efter kastrationen materialet har været observeret ved foretagelse af efterundersøgelse. Til overblik herover hidsælt hosstaaende tavle A:

Tavle A.
Observationstidens længde.

Observationstid med efterundersøgelse	Antal tilfælde	
10—14 aar	4	
8—10 »	18	
6—8 »	18	
4—6 »	38	
2—4 »	50	
1—2 »	29	
Indenfor 12 mdr. Tidlige efterundersøgelser	Indenfor	
	a) 9ende—12te maaned	6
	b) 6te — 9ende »	12
	c) 3die — 6te »	10
	d) første 3 maaneder	2
	187 tilfælde (de 3 døde var ikke efterundersøgt)	

Efterundersøgelsesskemaerne indkræves og samles i Retslægeraadets arkiv; her følges de stadig af de paagældende raadsmedlemmer og kartotekiseres. De udgør som alt nævnt den væsentlige basis for materialets senere videnskabelige, justitielle og sociale bearbejdelse. —

— Paa dette sted skal jeg iøvrigt indskyde nogle bemærkninger om: Andre undersøgelser — specialundersøgelser — af de kastrerede.

Et godt, kontrollabelt, legalt kastrationsmateriale frembyder naturligvis en fristende og velegnet basis for en række specielle, videnskabelige undersøgelser.

Først og fremmest gælder dette jo de fjernede kønskirtler. Medens en saadan generel og ret indgaaende undersøgelse vil volde vanskelighed i meget store materialer, maatte den for det danske materiale antages at vise sig overkommelig.

Raadet har derfor fra første færd draget omsorg for, at alle fjernede testikler uopholdelig i fixeret stand indsendes til *Københavns Universitetets retsmedicinske Institut*. Her er de gennem aarene blevet underkastede en indgaaende undersøgelse i et samarbejde mellem forfatteren og lektor i anatomi, dr. med. *Okkels*.

Det er ikke her stedet indgaaende at gøre rede for disse undersøgelser af histo-fysiologisk natur.

De har hidtil givet anledning til en række publikationer, og blot et kort résumé af disse skal hidsættes her:

Den mikroskopiske undersøgelse af de ved legal kastration fjernede testes er kun af værdi, saafremt et tilstrækkeligt omfattende kontrolmateriale haves til sammenligning. Vi har derfor — væsentlig fra det retsmedicinske institut — skaffet et talmæssigt tilsvarende materiale fra obduktioner af forulykkede eller selvmordere, tilfælde, hvor der iøvrigt ikke fandtes udtalte, organisk-patologiske tilstande. Dette kontrolmateriale giver formentlig inden for de paagældende aldersgrupper et tilfældigt valgt udsnit af normalbefolkningen.

Undersøgelserne (*Sand & Okkels*) har vist, at der saavel i kastratgruppen som i kontrolgruppen gør sig ret store forskelligheder.

gældende i testis' vævsmæssige bygning. Disse forskelle viser sig tildels ved forekomst af de velkendte, pletvise atrofier af sædkanalerne. Men man finder ogsaa hyppigt dyberegaaende og mere udbredte forandringer i testis' kirtelvæv. De paagældende strukturelle ændringer synes først og fremmest at være af regressiv natur, idet de omfatter forskellige grader af afsvækket sædfimsproduktion. Ofte er denne degeneration af det sædfindannende væv ledsaget af tilsvarende forøgelse af det omkring sædkanalerne liggende bindevæv. I mange tilfælde er tillige vævene mellem kanalerne forandrede. Almindeligt, men ikke altid, findes der forandringer af bindevævet, og disse forandringer frembyder kvalitativt som kvantitativt overmaade store forskelle fra organ til organ. Selv inden for een og samme kirtel kan beskaffenheden af vævet variere betydeligt — et forhold, som bl. a. gør den kvantitative bedømmelse af Leydigcellerne (ø: hormocellerne) vanskelig.

Foruden bindevævet varierer ogsaa Leydigcellerne i form, størrelse, struktur, mængde og lejrning. Den almindeligt anførte regel, at mængden af Leydigcellerne i det store og hele forholder sig omvendt i forhold til sæddannelsens intensitet, har i vort materiale vist at gælde med grov tilnærmelse. Der forekommer dog ikke sjældent undtagelser, hvor man finder fuldt bevaret sæddannelse, og hvor der dog er særdeles rigeligt Leydigvæv. Omvendt forekommer tilfælde, hvor sædfimskanalerne kan være næsten ødelagt, men hvor der samtidig kun findes ganske faa Leydigceller.

Den kvantitative bedømmelse af Leydigvævet er som nævnt vanskelig og behæftet med betydelige fejl. Vore angivelser af Leydigcellernes mængdeforhold har derfor hidtil beroet paa subjektive skøn. En metode, der tilsiger en mere eksakt vurdering, er under udarbejdelse.

Ved mikroskopering af de første 30—40 testespar af hver gruppe forekom der i begge grupper enkelte tilfælde af forøget mængde Leydigvæv. Denne forøgelse blev — alle forhold taget i betragtning — anset for at være udtryk for en forøget dannelse af vedkommende elementer. Kastratgruppen viste her en ganske ringe overvægt, men under hensyntagen til de talmæssige forhold mente vi ikke at burde tillægge resultatet nogen sikker betydning; det kunde bero paa en tilfældighed. Siden er det undersøgte materiale vokset til mere end det tredobbelte, og nu synes overvægten i kastratgruppen af testes med forøget mængde Leydigvæv at være blevet iøjnefaldende. Forøvrigt viser kastratgruppen flere og mere udbredte strukturelle forandringer end præparaterne fra kontrolgruppen.

Under arbejdet med de tusinder af snit fra de fjernede testes er der iøvrigt gjort en række helt nye iagttagelser af betydelig

interesse. Det har bl. a. vist sig, at testis' nerver er baade større og mere talrige, end man hidtil har antaget. Og det har navnlig vist sig, at disse nervestammer staar i intim rapport til Leydigvævet. De paagældende fund er gjort saavel i præparater fra kastratgruppen som fra kontroller, og der synes ikke at være principielle forskelle mellem de to grupper af materialet, hvad angaar nervernes forhold. Dette problem vil dog blive viet særlig opmærksomhed ved de fremtidige undersøgelser. —

Foruden vore nævnte og en række specialpublikationer er det meningen sluttelig i en monografi saa vidt muligt at give en samlet histofysiologisk og histopatologisk fremstilling af forholdene med en analyse af de kastreredes testiklers bygning i relation til de sexuelle abnormiteter.

Ved siden heraf er materialet videnskabeligt bearbejdet paa en række andre specialomraader af forskellige medarbejdere.¹⁾

*

Vi gaar derefter over til omtalen af materialets tal-mæssige opgørelse. Herpaa følger afsnit om de til karakterisering af kastraterne relevante forhold og derpaa kastrationernes individuelle følger og virkninger og deres kriminalterapeutiske og sociale resultater.

Det samlede antal kastrationer i den 10-aarige periode har været: 190, heraf i den første 5-aarsperiode 63 (alle mænd), til hvilke henregnedes 4 tilfælde, sanktionerede af Justitsministeriet i aarene før den I. lovs ikrafttræden. Efter den II. lov er saaledes kastreret 127, hvoraf 126 mænd og 1 kvinde (tavle B).

¹⁾ Af disse *meddelelser* (se iøvrigt litteraturfortegnelsen) skal her nævnes:

1. Undersøgelser over de kastreredes basalstofskifte i relation til analyser af deres sexualhormoner (gonadotrope hormoner, østriner og andriner) af *E. Hart Hansen*.
2. Undersøgelser over hormonal cholesterinæmi af *G. Teilum*.
3. Undersøgelser over hudens og haarbæklædningens forhold af *Sv. Emanuel*.
4. Om kreatinuri og cholesterolæmi hos kastrater af *Knud Brøchner-Mortensen*.

Tavle B.
Antal legalt kastrerede i 10-aaret 1929—39.

		I. lov	II. lov	Ialt
Kastrerede	Mænd	63	126	189
	Kvinder	0	1	1
		Summa: 190		

Af materialets 190 personer er 3 mænd afgaaet ved døden fra 3 til 9 maaneder efter operationen; tilbage bliver 187.

Om de tre afdøde skal meddeles:

1) 47-aarig ugift arbejdsmand, hypersexuel psykopat. Straffet gentagne gange for tyveri, vold og sædelighedsforbrydelse (uterlighed mod drenge i forbindelse med masochistiske og sadistiske praktiker, ofte i beruselse). Ogsaa forsøg paa voldtægt mod mater i beruselse. Autoflagellant. Udtalt onanist. Kronisk alkoholist. Dømt sidst til internering i psykopatanstalt. Død her 3 maaneder efter kastration af lungebetændelse.

2) 23-aarig ugift kontorist; psykopat. Dømt for gentagne berigelsesforbrydelser til psykopatfængsel (d. v. s. tidsbegrænset straf). Søger herunder kastrationstilladelse paa grund af homosexualitet; angst for at begaa forbrydelser; sjælelige lidelser, social dérouté. Har en »platonisk« forlovelse med en religiøs, inferior, deformeret kvinde. Mange »nervesammenbrud«. Kastreredes og udskreves efter endt straf. Bortvist fra hjemmet. Sociale vanskeligheder. Begik i denne situation 3 maaneder efter kastrationen selvmord (sovemiddel), der efter det oplyste ikke synes at have nogen forbindelse med kastrationen.

3) 34-aarig ugift sadelmagersvend; svær psykopat og sinke. Dømt for sexuel betoned brandstiftelser, tyveri og vold (ikke for egentlig sædelighedsforbrydelse) til psykopatfængsel. Heterosexuel med ekstrem hypersexualisme. Angiver crimen bestiale som surrogathandling. Hævder selv sine andre forbrydelsers sexuelle baggrund, store sjælelige lidelser af sin hypersexualitet. Hans kastrationsøgning bevilges. Udskrives efter endt straf. Begaar selvmord (arsenik) 8 maaneder efter udskrivelsen; selvmordet synes uden

forbindelse med kastrationen, men baseret i hans psykiske konstitution og sociale dérouté.

Af disse 3 dødsfald skyldtes altsaa det ene en tilfældig sygdom (lungebetændelse), de to andre selvmord, paa det foreliggende uden nogen forbindelse med kastrationen, men begrundet i de paagældendes psykopatiske konstitution og socialt daarlige stilling.

Ingen af de 3 døde naaede man at faa efterundersøgt.

NB. Da de 3 døde saaledes maa udgaa af de fleste oversigter og vurderinger, vil man *oftest finde det totale antal af kastrerede opført som 187.*

— De indgivne ansøgninger har i næsten alle tilfælde været saa vel underbyggede fra ansøgerens og den erklærende læges side, at Retslægeraadet, undertiden efter indhentning af supplerende oplysninger, har kunnet anbefale kastrationens foretagelse. I mine tidligere publikationer over den første 5-aarsperiode er refereret 4 tilfælde, hvor Raadet efter den I. lov ikke kunde anbefale kastration.

I aarene 1929—1934 blev, som dér anført, kastration nægtet i 4 tilfælde.

I et af disse tilfælde er kastration senere tilladt:

Det drejede sig om en 23-aarig mand, der tidligt var kommet under værgeraadet for tyverier. Han var 1 gang straffet for uterlighed over for drenge, og i 1929 havde han gjort sig skyldig i lignende forbrydelse. Han var ikke sindssyg eller aandssvag, men udtalt psykopat med talrige meget uheldige karaktertræk og mangelfulde moralske begreber. Hans seksualdrift var ikke abnorm stærk, han var i virkeligheden heterosexuel, men »bange for at blive smittet hos kvinderne«, hvorfor han foretrak praktiker med drenge. — I 1929 udtalte Retslægeraadet, at det kunde anbefale, at han ved dom søgtes interneret paa forvaringsanstalten paa Sundholm, men at virkningen af en eventuel kastration maatte anses for noget tvivlsom, og at Retslægeraadet for tiden ikke mente at kunne anbefale denne udvej.

Den paagældende blev derefter ved højesteretsdom anbragt paa Sundholm, hvorfra han blev prøveudskrevet i 1933, men samme aar anbragt paa grund af nye uterligheder med drenge. Da der i 1934 atter rejstes spørgsmaal om hans udskrivning, mente man, at risi-

koen vilde være for stor uden kastration, men at han efter kastration næppe vilde frembyde nogen fare for sexuelle overgreb, hvorfor Retslægeraadet nu anbefalede hans derpaa indgivne andragende om kastration, der da tillodes. Forløbet viser, at man ikke ved første behandling havde behovet at være tilbageholdende med kastrationstilladelse.

I sidste periode efter II. lov har der atter været 4 tilfælde, hvor Raadet har fundet det betænkeligt at anbefale kastration, og Ministeriet derefter har afslaaet ansøgningen.

De 4 nye afslaaede tilfælde har været følgende:

1). 43-aarig, hidtil ustraffet, mand, som igennem mange aar havde masturberet stærkt, ønskede sig kastreret, da han mente, det vilde være af betydning for hans velbefindende; samtidig havde han indlagt en del billetter paa ægteskabsannoncer. Hans seksuelle misère gjorde idethele ikke noget særlig alvorligt indtryk; han havde hidtil ikke følt trang til, endsige udøvet seksuelle lovovertrædelser. Han gjorde paa det foreliggende et noget inferiørt indtryk (suspekt for aandssvaghed). Der forelaa ingen lægeundersøgelse af nogen art. — Retslægeraadet kunde herefter ikke anbefale kastration, men antydede ønskeligheden af nærmere undersøgelse med henblik paa aandssvaghed. Aaret efter gjorde han sig, muligvis suggereret af den indgaaende rapportoptagelse om emnet, skyldig i uterlig behandling af en lille pige. Raadet skønnede paa det nu foreliggende, bl. a. en lægeerklæring, hvorefter han ikke var sexuel abnorm, men lettere aandssvag og strafegnet, at det vilde være rimeligt at forsøge med en straf under sædvanlig form. Kastrationsandragendet var ikke fornyet; det kan være diskutabelt, om Raadet burde have rejst spørgsmaalet igen. Men han ses i hvert fald ikke at være kriminelt recidiveret.

2). 23-aarig mand, i 1932 straffet for uterlighed over for smaa-piger samt for overtrædelse af samlejeforbud paa grund af gonorrhoe og i 1935 straffet for exhibitionisme over for en 6-aarig pige. Da den paagældende ikke var sindssyg, aandssvag eller psykopat, ejheller var sexuel abnorm af origine, fandtes det betænkeligt at tilraade kastration, ogsaa af hensyn til hans ungdom og det idethele ikke helt udsigtsløse ved hans tilfælde. Ydermere gik han efter det foreliggende ud fra, at han vilde blive fritaget for straf, hvis han lod sig kastre, en betingelse, man principielt aldrig à priori gaar ind paa. Han ses ikke at være kriminelt recidiveret.

3). 65-aarig forretningsmand, driftig og dygtig, der havde levet et lykkeligt familieliv, men nu var enkemand, var pludselig grebet af sexuelle forestillinger, der saavel i drømme som under hans daglige færd plagede ham stærkt. I den sidste tid følt sig fristet til at forgribe sig paa kvinder i hans nærmeste omgang. Tilsyneladende psykisk normal. Kastration fandtes paa det foreliggende grundlag ikke forsvarlig, bl. a. fordi der ikke forelaa og ikke trods Raadets henstilling fremskaffedes nogen psykiatrisk undersøgelse af den paagældende. Sagen har ikke senere været genoptaget.

4). 19-aarig mand af sjælelig degenereret slægt var for voldtægtsforsøg over for en 56-aarig kvinde anbragt paa Psykopatforvaringsanstalten ogsaa med henblik paa, at spørgsmaalet om kastration her bedst vilde kunne tages op til overvejelse; han var ikke sindssyg eller aandssvag, men i højere grad psykopat, stemningsuligevægtig med stærk kønsdrift med tilbøjelighed til impulsive og uhæmmede handlinger. Kort efter hans fyldte 20. aar indsendtes andragende om kastration. Under hensyn til hans unge alder kunde det ikke anses for usandsynligt, at operationen vilde medføre betydelige, uheldige bivirkninger, der kunde forringe hans sociale muligheder, naar han senere blev udskrevet, hvorfor Retslægeraadet tilraadede, at spørgsmaalet om kastration blev udsat. — Et senere andragende fra den paagældende om ægteskabstilladelse blev afslaaet.

I en del tilfælde, ialt 11, har Raadet anbefalet kastration, men ansøgeren har derefter frafaldet sin ansøgning, enten for stedse eller ønsket stillet den i bero.

I 3 af disse 11 tilfælde er ansøgningen fornyet, og kastrationen udført.

Af den talmæssige opgørelse fremgaar, at kastrationsansøgningerne og — tilladelserne har været stigende, idet antallet i den sidste 5-aarsperiode har været dobbelt saa stort som i den første. Operationen har praktisk taget kun været foretaget paa mænd; lovens hjemmel til at kastre kvinder, en hjemmel, der kun indsattes som en sikkerhedsventil, har kun været anvendt overfor een sindssyg kvinde, som findes refereret side 300.

Alle operationer er udført paa offentlige hospitalers chirurgiske afdelinger under lokal anæstesi.

Det nævntes ovenfor, at antallet 190 kunde forekomme ringe. Jeg har endnu ikke kunnet faa nøjagtig besked om antallet af legale kastrationer i andre lande; kun fra Tyskland har jeg ved elskværdig meddelelse fra det tyske Justitsministerium gennem dr. juris. *W. Kopp* faaet følgende værdifulde meddelelse (oversat) om antallet af legale kastrationer, foretagne i Tyskland i den 4-aarige periode: 1/1 1934—31/12 1938:

»Antallet af de kastrationer, der indtil nu er foretaget i straffeanstalter m. v., andrager for tiden:

fra 1/1 1934 til 31/12 1936.....	1335
fra 1/1 1937 til 31/12 1937.....	286
fra 1/1 1938 til 31/12 1938.....	288
Ialt.....	1909

Af dette samlede antal er 1.787 operationer foretaget paa grundlag af § 42 K. St. GB, d. v. s. kastrationen blev ved dom paabudt som sikkerhedsforanstaltning.

De øvrige 122 tilfælde angaar »frivillige« kastrationer paa grundlag af § 14, Afs. 2 om lov om forhindring af arvebelastet afkom (Gesetz zur Verhütung erbkranken Nachwuchses), hvorved indgrebet dog rammer de paa straffeanstalterne anbragte.

Det fremgaar ikke af Justitsministeriets statistik, hvor stor de homosexuelles andel er, og det skal endvidere bemærkes, at tvangsindgreb ikke er tilladt ved domme, der er fældet paa grundlag af § 175 St. GB.

Naar man regner med Tysklands op mod 20 gange større befolkning og tillige tager i betragtning den vidt forskellige basis, hvorpaa de legale kastrationer foretages dér og her, maa det danske antal forekomme ikke ganske ringe; det dækker i virkeligheden, hvad man maatte vente efter vort befolkningsantal, vor kriminalitet paa det givne omraade og lovens aand.

Karakterisering af kastrationsansøgernes
vigtigste forhold:

En gennemgang af disse viser for den sidste periode væsentlig samme forhold som for den første; det samlede materiale giver følgende:

Der findes med hensyn til ansøgernes sociale stilling repræsentanter for næsten alle kategorier, fra yderlig socialt reducerede personer (herunder aandssvage, sinker, slappe og værdiløse individer, alkoholister, kronisk invaliderede o. s. v.) over en stor gruppe af de saakaldte arbejder- og middelklasser til en efter sagens natur mindre gruppe af socialt højtstaaende personer, hvis milieu, uddannelse og kultur staar i et særligt grelt misforhold til deres kriminelle handlinger.

Ansøgernes alder ved operationen (tavle C).

Tavle C.

Alder ved operationen i relation til sjælelig habitus.

Alder ved operationen	Aands- svage			Sinker	Psyko- pater		Sindssyge	Epileptikere	Andre sexuel abnorme	Ialt
	Idioter	Imbecile	Debile		Sværere	Lettere				
21—30 aar	1	7	18	2	7	10	3	2		50
31—40 »		14	21	7	5	11			10	68
41—50 »		5	10	1	8	11			15	50
51—60 »		1	4	1	3	1	1		5	16
61—70 »			1		1				4	6
Ialt...	1	27	54	11	24	33	4	2	34	190

De fleste ansøgninger ses stadig at være indgivne i 30—40-aarsalderen, derpaa følger 40—50-aarsalderen og 20—30-

aarsalderen: den første halvdel af denne periode, fra 20—25-aarsalderen rummer ialt 17 tilfælde, hvoraf de to yngste var 21 aar gamle. I 60—70-aarsalderen findes 6 tilfælde, af hvilke den ældste var 67 aar. Aldersfordelingen maa iøvrigt anses paavirket af, at materialet for en væsentlig del bestaar af recidivister (jvnfr. side 330 ned.).

Med hensyn til ansøgernes familieforhold paa ansøgningstidspunktet (forlovet, gift, separeret, skilt) fremgaar disse af tavle J side 372.

Det ses heraf bl. a., at af de 190 var 148, altsaa langt de fleste, ugifte og uforlovede, et forhold, der forklares af det store antal af aandssvage og homoseksuelle blandt ansøgerne; kun 31 personer var gifte. (Vi vender tilbage til denne tavle side 372).

En gennemgang af ansøgernes anbringelse (opholdssted) paa ansøgningstidspunktet (tavle D) viser følgende:

Udenfor anstalt — private ansøgere — var kun 8.

Disse 8 frembyder en ikke ringe interesse:

Alle var i lettere eller sværere grad psykopather. Kun 2 af dem havde været i konflikt med loven, den ene (gift, 26-aarig murer) gentagne gange straffet for uterlighed mod smaapiger og exhibitionisme, den anden (gift, 45-aarig, bisexual forretningsmand) for uterlighed mod drenge og piger. Begge ansøgte fra det frie liv af frygt for nye recidiver. Resultatet i begge tilfælde særdeles godt kriminalterapeutisk og socialt.

De øvrige 6 har aldrig været tiltalt for seksuelle crimina, men deres motiver for kastrationsansøgning har været følgende:

Fire af dem er homoseksuelle, ugifte psykopather, for hvem betydelige, sjælelige lidelser — særlig ved den stadige frygt for konflikt med loven — gav indikationen for deres ansøgning. Alle har opnaaet gode resultater.

Af de to resterende var den ene en 62-aarig, ugift landmand, homoseksuelt indstillet uden nogensinde af have haft nærmere forbindelse med mænd; kun var han gennem mange aar udtalt exhibitionist, vel at mærke af den sjældne type over for mænd; en enkelt gang truet med anmeldelse

under pengeafpresning. Hans ejendommelighed gav sig ogsaa udslag i en næsten total tatovering paa krop og lemmer og membrum virile, og som led i sin kamp mod exhibitionismen havde han selv anbragt en sølvring gennem glans penis. Hans aarelange, dybe, sjælelige lidelser indicerede ansøgningen. Kastrationen har givet et godt resultat.

Den anden, en 37-aarig, ugift arbejdsmand, sværere psykopath af en højst ejendommelig psyke, har tilbragt det meste af sin tid i fængsel for tyverier, fra smaatyverier indtil talrige indbrudstyverier, haft en række svære, mangeaarige straffe. Aldrig sexuelle crimina. Hele sin tyveri-forbryderbane tillagde han en fra barndommen og gennem aarene aldeles ubændig hyperonani, altbeherskende hans tanker, liv og færden med rentud fantastisk barokke metoder. Onanien førte ham efterhaanden ind i en excessiv skyhed og ensomhedstrang, og han hævder bestemt, at motivet for hans indbrud laa heri, i hans dybe trang til den absolute ensomhed, fængslet gav ham; næppe kommen ud begik han nye, klodsede indbrud med ligegyldige smaaberigelser blot for at komme i fængsel igen, være alene og dyrke onanien, som samtidig pinte ham grænseløst. Selv i fængslet begik han disciplinære forseelser blot for at blive isoleret og faa haandjern paa, saa han ikke kunde onanere. Truet af ødelæggelse paa sjæl og legeme efter aarelange, aabenbart svære sjælelige lidelser, lagde han sin sjæleanalyse blot for en forstaaende overlæge og indgav kastrationsansøgning. Kastrationen førte allerede inden for det første aar til hans oprigtige glæde til komplet asexualitet med ophør af onanien og dermed en befrielse for de svære sjælelige lidelser. Og til sine antagelig paa de seksuelle komplekser hvilende berigelsesforbrydelser gennem ca. 20 aar er han i det forløbne aar heller ikke faldet tilbage.

Gaar vi herefter over til de øvrige 182 paa anstalt værende ansøgers anbringelse paa ansøgnings- og operationstidspunktet, fremgaar forholdet af tavlen; det ses, at 79, henimod halvdelen, har været paa aandssvageanstalt, 50 har været anbragt paa psykopathforvaringsanstalt, 10 i psykopathfængsel, 29 i almindeligt fængsel, 9 paa sindssygehospital, 1 paa epileptikeranstalt og 4 paa andre plejeanstalter.

Tavle D.
Anbringelse paa ansøgnings- og operationstidspunktet.

	Under anstaltsforsorg							Ialt	
	Aandssvageanstalt	Forvaringsanstalt	Psykopathfængsel	Fængsel	Sindssygehospital	Epileptikeranstalt	Plejeanstalt		
Før operationen.....	79	50	10	29	9	1	4	8	190

Bedømt efter ansøgenes sjælelige habitus falder materialet i følgende grupper:

Aandssvage (idioter, imbecile, debile).....	82
Sinker.....	11
Psykopather (sværere og lettere).....	57
Sindssyge.....	4
Epileptikere.....	2
Andre sexuelte abnorme (uden sikker psykopathi)....	34
	190

De crimina, der — i de fleste tilfælde sammen med sjælelige brist — indicerede indgrebet, var langt overvejende sædelighedsforbrydelser af næsten alle former; lystmordet er dog endnu ikke repræsenteret. De forskellige forbrydelsesformer vil fremgaa af tavle E. Overvejende er homoseksuelle uterlighedshandlinger med drenge, dernæst uterlighed med smaapiger, dernæst voldtægt og exhibitionisme. Andre former var kun svagt repræsenterede. I en del tilfælde var det alene faren og frygten for at komme til at begaa seksuelle lovovertrædelser, der indicerede ind-

grebet; her drejer det sig særlig om homoseksuelle, hvis praktiker jo ofte længe eller stedse forbliver uopdagede.

Af andre, blot sexuel betonedede crimina figurerer kun 4 (brandstiftelse 1 tilfælde og 3 berigelsesforbrydelser).

Med »hypersexualitet paa anstalt« sigtes væsentlig til den type af sindssyge eller aandssvage, hvis uhemmede masturbation eller sexuelle attaquer paa medalumner, ofte parret med almen besværlig, ubændig adfærd gør operation indiceret. Ved gruppen »sjælelige lidelser« forstaas de tilfælde, hvor saa-

Tavle E.
Crimina i relation til sjælelig habitus.

CRIMINA	Aands- svage			Sinker	Psy- kopa- ter		Sindssyge	Epileptikere	Andre sex. abnorme	Ialt
	Idioter	Imbecille	Debile		Sværrere	Letttere				
Exhibitionisme.....		2	1		3	4			7	17
Sadisme og Masochisme			1	1	2				2	6
Fetichisme.....		1	1							2
Uterlighed overfor drenge...	1	5	12	4	9	17		1	22	71
» . » piger		8	15	1	3	2			1	30
» . » drenge og piger		2	2	3		1			1	9
» . » mænd ...						1				1
» . » kvinder..		2	1			1				4
Incest.....			2		1		1			4
Voldtægt.....		4	8	1	1	4	1	1		20
Brandstiftelse.....					1					1
Sexuelt betingede berigelses- forbrydelser.....					2	1				3
Hypersexualitet paa anstalt..		3	11	1			1			16
Sjælelige lidelser (hyper- sexualitet).....					2	2	1		1	6
Ialt...	1	27	54	11	24	33	4	2	34	190

danne, ofte beroende i hypersexualisme (spec. onani), evt. med abnormt sexuelle forestillinger, er det væsentlige motiv for indikationen.

Tavle E viser iøvrigt ikke alene de forskellige crimenformer (resp. abnorme tendenser), men ogsaa disses fordeling i forhold til den sjælelige habitus.

Man kan herefter konstatere en del ret bestemte relationer mellem de enkelte deliktformer og den sjælelige habitus:

Exhibitionismen fordeler sig ret jævnt over de tre hovedgrupper, aandssvage, psykopather og »andre sexuel abnorme«.

Den væsentlig homoseksuelle gruppe »uterlighed overfor drenge« er ogsaa mærkelig ens fordelt over de tre grupper med 18 aandssvage + 4 sinker (= 22), 26 psykopather og 22 »andre«. Derimod er de aandssvage langt overvejende inden for kategorien »uterlighed overfor piger«, hvor de udgør $\frac{5}{6}$ af materialet paa 30; ogsaa i kombinationen »uterlighed mod baade drenge og piger« dominerer de aandsdefekte. Det samme genfinder vi i de svære crimenformer, incest og voldtægt; af den sidste kategori finder vi 13 aandsdefekte mod 5 psykopather: *de aandssvage er efter crimens sværhed de farligste sædelighedsforbrydere, og de angriber mere i flæng end de ikke-aandssvage.*

Gruppen »sjælelige lidelser« (hypersexualitet, homoseksualisme) udgøres af dem, der vel ikke har været i konflikt med loven paa grund af sexuel forbrydelse, men hvem en stadig frygt for at komme det holder i permanent sjæleangst, eller som af en anden abnorm sexuel habitus (hypersexualisme ofte med excessiv onani eller permanent sexuel farvet tankeliv) befinder sig i en sjælelig lidelsestilstand, der tit virker lammende paa deres øvrige existens eller truer dem med social dérouté.

Af blot sexuel betonedede forbrydelser, der ikke er egentlige seksualforbrydelser, rummer materialet 4 tilfælde, 3 berigelsesforbrydere og 1 brandstifter.

To af berigelsesforbryderne omhandles i anden sammenhæng (side 352 og side 368) som tilfælde, hvor det ved operationen tilsigtede resultat ikke er af samme klarhed som de øvrige tilfælde, hvilket forsaavidt kan siges at være ganske naturligt, som indikationen indenfor denne gruppe heller ikke er af helt den samme ubetingede karakter som ellers. Det tredje tilfælde er refereret side 323.

Ogsaa brandstiftelsestilfældet er af en saadan kompliceret karakter: en 39-aarig fodermester dømmes til psykopatfængsel for ildspaaasættelse paa husbondens ejendom. Brandstiftelsen var tilsyneladende en hævnakt, men erkendtes senere at være en »befrielseshandling« for en intrapsykisk spændingstilstand, der atter syntes foraarsaget af et hæmmet sexuelliv i forbindelse med kronisk masturbation og periodiske forstemninger (habituelle dysforier). Operationen er ogsaa for hans vedkommende resulteret i en pacificering og stabilisering, saaledes at han føler sig befriet for sine sjælelige lidelser.

Paa tavle E er det den paagældende fremtrædende crimenform (resp. abnorme tendens), der er anført; men hos adskillige forelaa i og for sig flere former, f. eks. baade uterlighed og exhibitionisme eller perversiteter som sadisme og masochisme, forbunden med en af de andre crimenformer. —

— I mine forrige afhandlinger (1935—37) om den første periodes 63 kastrater har jeg noget nærmere omtalt den sjælelige habitus hos materialets enkelte grupper. Erfaringerne fra den sidste 5-aars periode falder i det store og hele sammen med den den gang givne karakterisering.

Jeg skal dog med henblik paa grupperne »aandssvage« og »psykopather« og gruppen »andre sexuelte abnorme« efter konference med mine kolleger i Raadet, professor *Helweg* og overlæge *Nørvig*, hidsætte følgende bemærkninger:

Om de aandssvage i materialet er der intet særligt nyt at fremhæve. Jeg skal for sammenhængens skyld citere det i mine tidligere publikationer om denne gruppe skrevne:

Det drejer sig naturligt nok alleroftest om de lettere grader, om tilfælde af »debilitas intellectualis«, nogle gange

dog om stærkere intelligensdefekter ned mod imbecilliteten; Ved siden af intelligensdefekterne var der selysagt ikke sjældent mere eller mindre uheldige karakterbrist, bortset fra den uhæmmede seksualdrift. Men de erotiske, aktive, stærkt moralsk defekte aandssvage er ingenlunde i overvægt, oftere er der snarere tale om i og for sig »skikkelige«
aandssvage med en mere eller mindre god arbejdsevne.

11 af de kastrerede maa betegnes som sinker, intellektuelt altsaa staaende lidt højere end de aandssvage, men karakterologisk og dermed kriminologisk oftest langt uheldigere end disse.

Af tavle E faar man det indtryk, at seksualforbrydelserne hos aandssvage og sinker er mere polymorfe, mere mangeartede end f. eks. hos psykopaterne, men paa den anden side mindre »raffinerede«, hvad der vel i betydelig grad hænger sammen med deres forringede intellektuelle stadi, deres ofte ret begrænsede chancer i retning af valg af sexuel objekt, vel ogsaa med en vis indifferens over for dettes køn og alder (paa samme maade, som man ser det hos senilt sløvsindede, o. lign.). Deres »homosexuelle«
attentater og praktiker synes saaledes meget sjældent at være udtryk for en virkelig seksualbiologisk fejlretning, men maa i reglen ses som indifferens over for kønnet, andre gange skyldes de »faute de mieux«. Virkelige kønslige perversio-
ner er ogsaa uhyre sjældne hos de aandssvage og sinkerne i vort materiale, egentlig kun nogenlunde sikre hos een, en aandssvag paa grænsen mod imbecillitet (I. Q. 60) med fetichistiske tyverier af dameundertøj, som han benyttede til masturbation. Endnu skal fremhæves de ret høje tal for voldtægt, resp. voldtægtsforsøg, hos enkelte flere gange.

Blandt psykopatherne, der forekommer i ret stort antal, er forskellige typer repræsenteret. Som venteligt er den mere diffuse, moralske defekt ret almindeligt forekommende. Dog findes der ogsaa eksempler paa den sensitive, forfinede type, og en relativt betydelig rolle spiller her som

overalt den holdningsløse psykopat. Ved denne type er det afgørende den ringe karakterfasthed og deraf følgende svage modstandskraft mod fristelser. Kriminaliteten bliver derved ofte af blandet natur, idet baade ejendomsforbrydelser og seksualforbrydelser optræder hos samme individ.

Den hos psykopaterne ofte tilsyneladende stærke, ja ganske dominerende sexualitet maa i det hele taget ikke ses som noget absolut, men paa baggrund af den typiske psykopatiske holdningsløshed og karakterinegalitet. Det er sandsynligt, at kønsdriften i mange tilfælde i og for sig hos psykopaterne er af samme styrke og beskaffenhed som hos normale individer, men det er psykopaten umuligt at faa den indordnet i den totale personlighed, og følgen bliver da ubeherskede og lejlighedsvis kriminelle udbrud. En vis reciprok virkning er ogsaa tænkelig, saaledes at karakterens mangel paa afbalancering øges gennem de saa vanskeligt beherskede seksuelle tilskyndelser. Kastrationen kunde da tænkes at føre til en neddæmpning af den psykopatiske uligevægt, og i ikke faa tilfælde ser det ogsaa ud, som om noget saadant har fundet sted.

I denne opgørelse af materialet har vi opstillet en særlig gruppe, der er betegnet som »andre sexuelte abnorme«. Herved forstås personer, som udover den seksuelle abnormitet ikke frembyder andre afvigelser i psykisk henseende. Ganske vist er seksuelle abnormiteter — homosexualitet, exhibitionisme o. s. v. — ofte forbundet med psykopati, men det er ingenlunde altid tilfældet, og vi har derfor fundet det rigtigst at samle disse seksuelte abnorme for sig.

De homoseksuelle udgør her en relativt betydelig gruppe. En adskillelse mellem de ægte, originært homoseksuelle og dem, der synes i højere grad at have lært sig og vænnet sig til homoseksuelle praktiker, er ikke forsøgt. Ganske vist kan denne differentialdiagnose i visse tilfælde stilles, men ofte er den usikker. I min afhandling fra 1935 omtalte jeg disse forhold med følgende linier:

»Mange ægte homoseksuelle har paa et eller andet tids-

punkt forsøgt med heterosexuelle praktiker, uden at oplysningerne herom i de fleste tilfælde tillader at afgøre, om praktikerne dækker over (rudimentære) seksuelle rørelser, eller alene betyder de fortvivlede forsøg, som disse ulykkelige individer saa tit gør paa at komme ind i normalt sexuelliv.

Men en betydelig gruppe af dem, der gør sig skyldig i homoseksuelle lovovertrædelser (mod drenge eller umodne mænd), er ikke homoseksuelle af origine, men oprindelig bisexuelle, hvor enten heterosexuelle og homoseksuelle praktiker gennem aar er gaaet side om side, eller hvor en oprindelig overvejende heterosexuelt orienteret kønsdrift i en senere alder, f. eks. i 30- eller 40-aars alderen, et par gange med begyndende alderdomsforandringer, er gledet over i (udelukkende) homoseksuel retning. Undertiden faar man indtryk af, at der er tale om biologiske forskydninger (»sexuelt dominansskifte«), andre gange om en forstærkning af den homoseksuelle komponent i deres kønsdrift ved grundig »tilvænning«, undertiden med et moment af tilstræbt raffinement.

Hos enkelte af kastraterne synes de homoseksuelle praktiker snarest at være udtryk for en relativ impotens overfor kvinder, tit med en stærk skyhed overfor disse, og de perverse handlinger tegnede sig da jævnligt som erstatningshandling.

De videre erfaringer har ganske bekræftet dette.

Et vigtigt punkt i lovovertrædernes kriminelle karakteristik er spørgsmaalet, om de er recidivister eller ej.

I opstillingen (tavle F.) over de kastreredes kriminelle forhold før operationen sondres mellem »ikke-lovovertrædere« og »lovovertrædere«.

Gruppen »ikke-lovovertrædere« omfatter dels personer, der ikke har foretaget handlinger af lovstridig art overhovedet, dels personer, der vel har begaaet seksuelle handlinger, der for saavidt maa karakteriseres som lov-

Tavle F.

De kastreredes kriminelle forhold før operationen.

	Aands- svage			Sinker	Psy- kopa- ter		Sindssyge	Epileptikere	Andre sex. abnorme	Ialt
	Idioter	Imbecile	Debile		Sværene	Lettere				
A. Ikke lovovertrædere		8	11	3	3	3	1		2	31
B. Lovovertrædere										
1. Ikke recidivister	1	14	20	1	6	7	1	1	5	56
2. Recidivister										
a. Enkelt forstraf		4	15	5	6	5	2	1	8	46
b. Vedholdende recidiv		1	8	2	9	18			19	57
Ialt	1	27	54	11	24	33	4	2	34	190

overtrædelser, men som har begaaet disse under en af andre forhold motiveret anstaltsanbringelse (som f. eks. en stor del af de aandssvage) eller uopdaget i det frie liv.

Gruppen »lovovertrædere« omfatter dels straffede personer, dels personer, der ikke idømmes straf, men anbringes paa anstalt paa grund af de paagældende forseelser, for alles vedkommende drejer det sig om rent seksuelle eller seksuelt betonedede lovovertrædelser. Der er herindenfor atter sondret imellem »ikke-recidivister« og »recidivister«. Under gruppen »ikke-recidivister« kan vel findes personer, der gentagne gange har begaaet lovovertrædelser, men vægten er lagt paa, om ogsaa de tidligere lovovertrædelser har været seksuelt betonedede. Saafremt den paagældende har mere end een forstraf for seksuelt betinget forhold, er hans tilfælde betegnet som »vedholdende recidiv«.

Af tavlen (F) over disse forhold vil man iøvrigt efter disse definitioner se, at af de 190 var kun ca. $\frac{1}{6}$ ikke-

lovovertrædere. Af de 159 lovovertrædere var 56 ikke-recidivister; de 103 recidivister fordelte sig med omtrent halvdelen paa »enkelt forstraf« og halvdelen paa »vedholdende recidiv«.

»Ikke-recidivister«, som altsaa har ansøgt om kastration efter første dom, er naturligvis langt overvejende saadanne, der uopdaget og ustraffet har udøvet deres strafbare seksuelle praktiker gennem saa lang tid, ofte en aarrække, at de selv indser det haabløse i at begynde det frie liv igen efter strafafsoning uden kastration.

Lige saa lidt som ved den forrige bedømmelse (1935) synes nu ved det langt større materiale *alkoholismen* i egentlig forstand at spille nogen større rolle. Noget andet er, at baade den kroniske alkoholisme og den akute alkoholpaa-virkning — let eller svær som beruselse — i et ikke ringe antal tilfælde er en medvirkende, ofte en ret afgørende faktor i udløsningen af sædelighedsforbrydelsen, en let forstaaelig følge af alkoholens noksom bekendte hæmningsophævede virkninger.

Det lader sig desværre ikke gøre i nærværende afhandling nøje at udrede det spørgsmaal, som for alle sexualpatologer, kriminologer og sociologer har saa stor interesse i forbindelse med sædelighedsforbrydelse og psykisk habitus, spørgsmaalet om grundlagene for sædelighedsforbrydelser, disses individual-psykologiske og hormonopatologiske genese og mekanisme i kombination med den sociologiske. Men materialet vil senere blive underkastet en indgaaende analyse med henblik paa denne problemstilling.

Resultaterne af den legale kastration i 190 tilfælde.

Efter i det foregaaende at have gennemgaaet de til karakterisering og systematisering af kastrationsansøgerne relevante forhold gaar vi som i vore forrige afhandlinger (1935—37) over til gennemgangen af de vundne resultater af de udførte operationer.

Resultaterne vil vi gennemgaa saaledes:

I. Kastrationens virkninger paa det opererede Individ. Herunder:

- A. Legemlige virkninger,
- B. Sjælelige virkninger,
- C. De kastreredes syn paa operationens udfald.

II. Kastrationens kriminalterapeutiske virkninger, d. v. s. paa de forbrydelsevoldende mekanismer i individet selv og den kriminologisk-samfundsmæssige betydning heraf.

III. Kastrationens sociale resultater, d. v. s. kastraternes sociale skæbne efter operationen, herunder særlig: 1. deres familiære forhold, 2. deres sociale anbringelse (opholdssted) og deres brugbarhed til arbejde og til selverhverv, respektivt deres (evt. fortsatte) falden samfundet tilbyr ved at gaa ind (evt. forblive) under social forsorg under en eller anden form.

Efter gennemgangen af spørgsmaal I—III vil saa sluttelig følge et tilbageblik og résumé over den legale kastrationens danske resultater med en vis allusion til andre stater og et kritisk syn paa problemerne, paa de udsigter, det fremtidsperspektiv, som den legale kastration synes at have.

Det materiale, hvorpaa alle de ovenstaaende spørgsmaal søges belyst, er naturligvis væsentlig de efterundersøgelsesskemata, som jeg ovenfor (S. 306) omtalte betydningen af. Dels af hensyn til deres betydning og muligheden for, at andre stater eventuelt kan drage nytte af dem, dels som grundlag for den efterfølgende vurdering, finder jeg det nyttigt her at gengive det danske efterundersøgelseskema in extenso:

SKEMA

til brug ved efterundersøgelse af *mænd*, som i henhold til lovene af 1. juni 1929 og 11. maj 1935 er blevet underkastet

Kastration.

(Udarbejdet af *Retslægeraadet*.)

Oplysningerne gælder tiden siden operationen, henholdsvis siden sidste efterundersøgelse.

Fulde navn. Fødselsdato og -aar.	
Livsstilling. Adresse.	
Dato og sted for kastrationen.	Alder ved kastr.:
Er undersøgt under forsorg eller tilsyn af anden art? (Værges eller nærmeste families navn og adresse.)	

Særlige oplysninger om undersøgtes forhold før kastrationen. (Udfyldes kun ved første efterundersøgelse).

1. Arbejde eller beskæftigelse. a. Dets art, pladsernes varighed, timetal pr. dag, løn etc.? b. Kunde han klare sig økonomisk, eller hvorledes fik han sit udkomme?	
2. Ægteskabelige forhold:	
3. Højde? Vægt? (evt. flere vægtangivelser.) Er der tendens til fedme hos hans forældre? hos hans øvrige familie?cm dato.....kg ^{nogen} _{paaklædt} dato.....

A. Undersøgtes oplysninger om hans sociale forhold efter kastrationen, Andres henholdsvis efter sidste efterundersøgelse.

Hvorfra hidrører andres oplysninger? (paarørende, journaler etc.).	ad pkt.....
1. Har undersøgt opholdt sig paa anstalt eller hospital? I saa fald, hvor og hvornaar?	

2. Har undersøgte været tiltalt eller straffet?	
3. Har han haft arbejde eller beskæftigelse? a. Dets art, pladsernes varighed, timetal pr. dag, løn, etc.? b. Kan han klare sig økonomisk, eller hvorledes faar han sit udkomme? c. Arbejdslyst (energi, initiativ): d. Almindelig legemlig udholdenhed (træthed?):	
4. Ægteskabelige forhold: a. Forlovelse eller lignende forhold: b. Ægteskab (fortsat, opløst eller indgaaet):	

B. Undersøgtes oplysninger om hans sjælelige og legemlige helbredstilstand, spec. om ændringer i denne.
Andres

Hvorfra hidrører »andres oplysninger«? (paarørende, journaler, etc.).	ad pkt.
1. a. Grundstemning: (depressioner, pirrelighed, affektudbrud.)	
b. Omgængelighed: (i hjemmet, overfor familien, paa arbejdsstedet.) Adfærd overfor dyr:	
c. Fantasi:	
d. Interesser, fritidsbeskæftigelser:	
e. Hukommelse:	
f. Søvn:	
2. a. Libido: styrke: retning:	
b. Erektioner: (spontane eller provocerede; varighed, styrke.)	

c. Pollutioner (spontane, provokerede): anden sexuel excitation:	
d. Sexuelle drømme:	
e. Coitus: hyppighed? med hvem? potens?	
f. Masturbation:	
g. Paafaldende adfærd overfor mænd, kvinder, piger, drenge:	
3. a. Almenbefindende:	
b. Hovedpine, eventuelt dens karakter?	
c. Hædestigninger:	
d. Svedanfald:	
e. Afføring:	
f. Vandladning:	
g. Muskelkraft:	
h. Stemmeklang:	
i. Haarvækst: hovedhaar, øjenbryn, skæg (barbering), axilhaar, pubes, kropbehaaring, extremitetsbehaaring.	

4. a. Gennemgaaede sygdomme:	
b. Klager (spec. »gigttilfælde«):	
c. Eventuelt »ydre« aarsager til vægtforandringer (mere stillesiddende liv, kostændringer, fordøjelseslidelser):	

C. Objektiv undersøgelse (specielt med hensyn til indtrufne ændringer).

1. Almindeligt udseende: (sundt, sart, blegt etc.)	
2. Ansigtet: (ældet, ungdommeligt, mandigt, etc.)	
3. Holdning:	
4. Stemning: (slov, livlig, deprimeret etc.)	
5. Højde:cm
Vægt:kg $\frac{\text{nogen}}{\text{paaklaedt}}$
6. Brystomfang (gn. papillerne):cm
Abdominalomfang (gn. umbilicus):cm
Evt. andre maal: fra trochanter til gulvet:cm
Fra acromion til 3. fingers spids:cm
7. Bygning (pykniker, astheniker etc.):	
Handskenummer:	
Skonummer:	
8. Huden:	
9. Fedtbelegning, almindelig:	
Særlige lokalisationer:	

10. Muskelkraft, haandtryk, evt. dynamometer: Muskelrelief:	
11. Stemmeklang (høj, mellem, dyb):	
12. Behaaring (styrke, eventuelt farve): Hovedhaar (skaldethed): Øjenbryn: Skæg: Axilhaar: Pubes (afgrænsning, tæthed): Krop (bryst, underliv, ryg): Extremiteter:	
13. Genitalia: Penis: Scrotum, operationsar: Prostata: Mammae:	
14. Hæmoglobin, evt. andre bloddata:	
15. Blodtryk:	<u>ausc.</u> <u>palp.</u>
16. Puls:	
17. Urin (alb., sukker):	
18. Eventuelt basalstofskifte:	
19. Eventuelle andre undersøgelser og iagttagelser:	

**D. Undersøgtes samlede skøn over operationen og dens virkninger
(tilfredshed eller utilfredshed):**

E. Efterundersøgelsens resultat:

1. Legemligt:	
2. Sjæleligt:	
3. Sexuelt:	
4. Kriminelt:	
5. Socialt:	
6. Lægens almindelige skøn over forholdet mellem undersøgtes <i>tidligere</i> og <i>nuværende</i> tilstand (en concis udtalelse er værdifuld for Retslægeraadets bedømmelse):	

Sted og dato for undersøgelsen.

Underskrift og adresse.

Som det vil ses, er skemaet udarbejdet efter følgende hovedlinier:

Efter de almindelige oplysninger om den paagældende, følger særlige oplysninger om hans sociale og familiære forhold, samt hans højde og vægt før kastrationen. Meget ønskelig havde en gennemført fotografering før og efter operationen, helst gennem flere aar, været; denne har maattet opgives for størstedelens vedkommende, da saa mange vægrer sig derved.

Resten af Skemaet falder i 5 afsnit.

A) Oplysninger om paagældendes sociale forhold efter kastrationen, aar for aar, til sammenligning med de tidligere.

Med afsnit B kommer vi til de egentlige kastrationsvirkninger paa sjæl og legeme. Disse spørgsmaal er gjort ret detaillerede, ikke mindst spørgsmaalene til klaring af paagældendes psyko-sexuelle forhold og reaktioner.

At man ikke mindst med hensyn til disse spørgsmaal er henvist til patientens sandfærdighed i besvarelsen, er en selvfølge, men uundgaelig svaghed; den kyndige og rutinerede udspørger vil dog oftest vide raad for gennem sin spørgeteknik at faa sandheden frem. Erfaringen viser i hvert fald, at besvarelsen er faldet sammen med det senere forløb, særlig af paagældendes senere sexuelle adfærd.

Afsnit C drejer sig om den objektive undersøgelse; selvfølgelig er der næsten ingen grænse for, hvor omfattende denne kan gøres; vi mener i de anførte 19 punkter efter vor erfaring at have faaet alt relevant med.

Punkt D skal gengive paagældendes eget skøn over kastrationens virkninger, hans tilfredshed eller utilfredshed med den og hans motiveringer for sit standpunkt. Man bør her helst nøjagtig notere vedkommendes egne udtalelser i sætningsform, for at faa det sikreste udtryk for hans syn paa sagen.

Det sidste afsnit E, efterundersøgelsens resultat, er beregnet paa at være undersøgerens resumé over de 5 vigtigste punkter af kastrationens virkninger, de 1) legemlige, og 2) sjælelige (evt. pacificering), 3) den sexuelle virkning med henblik paa hans asexualisering, bortfaldet af hans libido og potens og dermed hans abnorme tendenser, 4) i sammenhæng hermed hans afkriminalisering overfor sexuelle lovovertrædelser. Punkt 5) skal kort give hans sociale

stilling efter kastrationen, hans tilbagevenden til tidligere stilling, hans fremgang (evt. tilbagegang) i socialt milieu og værdi, eller særlig for aandssvages vedkommende hans overgang til friere forhold enten inden for en anstalts for-
sorg f. eks. i familiepleje eller eventuelle overgang til frit liv.

Endelig ønsker man i punkt 6 undersøgerens personlige skøn over paagældendes samlede situation før og efter kastrationen, helst i en koncis, oversigtsmæssig form, tjenlig til et hurtigt overblik, altsaa helst en ensartet udtryksform.

Jeg tager et par eksempler fra materialet:

1) Den i en alder af 33 aar kastrerede, for homosexuelle uterlighedshandlinger med drenge tidligere straffede gymnastiklærer (sexuelt abnorm, ikke psykopath) har nu — 5 aar efter kastrationen — ingen legemlige eller sjælelige gæner af denne; tværtimod mere initiativrig og arbejdsdygtig. Han er totalt asexuel og akriminel. Lever paa 3die aar i et harmonisk, sexuel neutralt ægteskab og har oparbejdet sig en ny solid stilling som forsikringsmand. Selv er han lykkelig og tilfreds med operationen. Resultatet maa saaledes ved sammenligning mellem hans tidligere og nuværende situation betegnes som særdeles tilfredsstillende for ham selv og for samfundet.

2) Den for uterlighedshandlinger overfor 7-aarig pige og 5-aarig dreng i en alder af 48 aar kastrerede, i lettere grad aandssvage mand frembyder nu, $\frac{3}{4}$ aar efter kastrationen, ingen legemlige eller sjælelige gæner af denne. Han er ganske pacificeret og synes asexualiseret (næsten straks efter operationen) og dermed gjort akriminel. — Han kunde hurtigt overføres fra lukket til aaben afdeling og skønnes nu i stand til at kunne overgaa til kontrolleret familiepleje. Resultatet saaledes godt.

Skemaet afgiver tilsidst plads for Retslægeraadets egen vurdering og bemærkninger.

*

De følgende resultater under samtlige ovenstaaende spørgsmaal, som nu gennemgaas, er fremkomne ved en saavidt muligt minutios gennemgang og en dels tal- og rubriceringsmæssig, dels paa en del punkter skønsmæssig vurdering af samtlige gennem aarene indvundne skemata.

De fleste resultater falder paa en betryggende maade sammen med de tidligere publicerede, men af praktiske hensyn til læseren gennemgaas de paany i det følgende for det samlede materiale.

I. Kastrationens virkninger paa det opererede individ.

A. *Legemlige virkninger.*

Det maa som bekendt betragtes som givet, at fjernelsen af kønskirtlerne paa afgørende maade griber ind i legemets husholdning. Det er udenfor al tvivl, at kønskirtlerne endog indtager en fremtrædende stilling indenfor de saakaldte endokrine, »indre« kirtler, og fjernelsen af dem betyder et brud paa en kæde, en brist i et harmonisk samvirke-kompleks. Spørgsmaalet er imidlertid, om den kunstig frembragte brist er af en saa alvorlig natur, at den à tout prix bør undlades eller ikke, om legemet maaske selv nivellerer forholdene, udbygger en ny balance, f. eks. ved ibrugtagen af eller ændring i andre kirtlers eller organers funktioner. Det sidste synes at være tilfældet. Forholdet ligger saaledes, at den ængstelse, man à priori særlig efter de eksperimentelle dyreexperimenters nærede om altfor uheldige legemlige (og psykiske) følger af kastrationen, lykkeligtvis ikke er blevne bestyrkede indtil nu af de indvundne erfaringer paa det legale materiale. Som alt sagt, tillader end ikke de 10 (14) aars erfaring en afgørende dom, og de regelmæssige efterundersøgelser bør fortsættes, men ængstelsen for de legemlige følger synes snarest stadig at formindskes.

Det er bekendt, at de legemlige følger dels er betingede af det ændrede almindelige stofskifte, dels af den bortfaldne kønskirtelindflydelse paa hele det kompleks, der gaar ind under begrebet: de afhængige (»sekundære«) køns karakterer.

Om stofskiftets forhold vil som sagt snart fremkomme et særligt arbejde (se S. 315 og litteraturfortegnelsen).

I forbindelse hermed bemærkes om legemsvæksten, at denne vel almindeligt kan betragtes som afsluttet ved 23—25-aarsalderen, og saaledes for langt det overvejende antal personer var afsluttet ved kastrationen; hos disse har da heller ikke kunnet spores nogen tydelig ændring i hverken kroppens eller lemmernes vækstforhold. En særlig interesse frembyder i denne henseende vort materiale paa 21—25-aarige kastrater, hvoraf vi har 17, af hvilke et par paa 21 aar. En gennemgang af disse viser imidlertid, at der heller ikke i denne lave aldersklasse er tilfælde, hvor væxten ses at være paavirket, f. eks. i retning af eunuchoid højdevækst. Den almindelige, laveste grænse for kastrationen lægger vi omkring 23 à 25-aarsalderen, og kun hvor særlige indikationer er tilstede, gaar vi herunder. I saadanne tilfælde bør man naturligvis saavidt muligt sikre sig ved anthropologiske maalinge, evt. ved Røntgenoptagelser, at knoglevæksten er væsentlig afsluttet; i saa fald kan der vel næppe for vækstens skyld være kontraindikation for at gaa endog længere ned, til omkring 18—20-aarsalderen.

Erfaringerne om de kastreredes vægt følger de tidligere. Forskellige forhold komplicerer her bedømmelsen, ikke alene ændrede opholdssteder og sociale betingelser med deraf ændrede kostforhold, motions- og arbejdsforhold, men særlig maa man erindre, at størstedelen kastreres netop i en alder (30—50 aar), hvor vægten fysiologisk almindeligvis tiltager hos de fleste, endog ret betydeligt. En vis margin maa saaledes à priori indrømmes, særlig i tilfælde med en aarrækkes observation. En nærmere opgørelse herover fremkommer i det ovennævnte arbejde om stofskiftet m. v. Her skal blot følgende hidsættes:

Ved en opgørelse af de første 120 tilfælde af materialets 190 er der kun fundet »kastrationsfedme« hos ca. 15 %. Som kriterier for udvælgelsen af disse tilfælde er krævet 1. vægttiltaget paa 10 % og derover efter kastrationen, 2. vægt ved sidste undersøgelse, der overstiger idealvægten

med mindst 10 % og 3. tilstedeværelse af forøget fedtlægning ved den kliniske undersøgelse. (Det fundne tal, 15 %, stemmer godt med *Wolf's* angivelse, at man kan regne med stærkere vægttiltag i 15—20 %).

Iøvrigt finder man, at vel knap halvdelen af de kastrerede efter et par aars forløb (undertiden tidligere) frembyder en vis, moderat vægttiltag — uden gêne for vedkommende og i virkeligheden antagelig inden for de fysiologiske grænser; de tilfælde, hvor tilstanden kan betegnes som en virkelig generende fedme, har været faa, og dem har man ved forskellig behandling søgt at lette; i et par af disse tilfælde skyldes fedmen andre aarsager. Fedtsætningen kan ske paa de kendte prædilektionssteder, bryster, underliv og lænde-hofteegnen; men ofte vil den forholde sig som den almindelige, med den stigende alder indtrædende alders adipositas. En stærk gynæcomasti (brystudvikling) saas kun i et enkelt tilfælde, hos en ca. 40-aarig homoseksuel, hvor den vel at mærke ogsaa fandtes for kastrationen, lige fra puberteten.

Det skal overfor den relative fedme hos en del kastrater fremhæves, at man hos et ikke ringe antal opererede konstaterede en aftagen af vægten; dette synes ganske interessant særlig at være tilfældet for de yngste kastrerede (iblandt 17 i aldersklassen 21—25 aar saaledes ret betydelige vægttab hos $\frac{1}{3}$ af disse). Endelig findes hos en ret stor del praktisk taget stationær vægt.

I det hele synes vægtforholdene at være i høj grad bundet til konstitutionen, saaledes at vægtforøgelsen er knyttet til den pykniske, medens asthenikerne enten ikke paavirkes af kastrationen eller endog aflager i vægt.

Hovedsagen er altsaa den, at vægtforholdene hos kastraterne gennemgaaende har spillet en ringe rolle, ligesom tilfældet var med vækstspørgsmaalet.

Som vi skal se, gælder det samme i hele det samlede kompleks af de legemlige forhold.

Det er saaledes sjældent, at muskelkraften angives slappet; de fleste af de legemligt arbejdende har kun observeret en ringe eller slet ingen nedsættelse, hvilket falder sammen med undersøgelserne af muskelrelieffet og haandtrykkraften.

Almenbefindendet klages der ogsaa sjældent over; ofte angives det bedret.

Heller ikke fremføres klager vedrørende centralnervesystemet som svimmelhed, angsttilstande eller besvimelser. Nogen tendens til hovedpine kan ses i de første maaneder, men meget sjældent vedholdende. Paafaldende er det, at adskillige angiver, at kastrationen har skaffet dem af med hovedpine; efter beskrivelsen har det i nogle tilfælde drejet sig mindre om hovedpine end om en følelse af dysfori, som lokaliseres til hovedet; i andre tilfælde synes det, som om hovedpinen har staaet i forbindelse med sexualiteten, med sexuel spænding eller uro. I et par tilfælde angives en tidligere tilbøjelighed til næseblod svundet fra og med kastrationen.

At der i et materiale som det foreliggende findes neurotikere og kværulanter med en del funktionelle symptomer, kan ikke undre; dem vilde de ogsaa frembyde uden kastration.

Fordøjelseskanalens, urinvejenes og legemets øvrige, almindelige funktioner synes at foregaa upaaklageligt. Blodets og blodtrykkets forhold synes upaavirkede.

De legemlige omraader, hvor kastrationens indflydelse tydeligere gør sig gældende, er — som venteligt — dem, der mere egentlig er underlagt kønsskirtlerne og saaledes snarere maa rubriceres som »sekundære« (afhængige) køns-karakterer.

Dette gælder dog ikke stemmeklangen, der næsten aldrig ændres paaviseligt, selv ikke hos de i begyndelsen af tyverne kastrerede, en følge af, at de her afgørende forhold ved strubebruskene allerede da er fikserede.

Hvad derpaa angaar selve genitalia, da er en direkte

sammenligning mellem membrum virile før og efter med egentlige maalinge af dette fysiologisk saa vekslende organ selvsagt ugørlig; men det er evident, at turgør, vævsspændingen i membrum svinder jævnsides med den forløbne tid efter indgrebet.

Den tomme scrotum giver mærkeligt nok sjældent anledning til omtale. I et enkelt tilfælde har forresten chirurgen med meget smukt resultat indlagt protheser i scrotum.

I næsten alle tilfælde er prostatakirtlen undersøgt ved exploration, og det er konstateret, at der hurtigt, i løbet af faa maaneder, indtræder atrofi, der ender med at være ekstrem, saa der kun føles en lille flad eller slet ingen rest af organet. Disse forhold har ingen gæner medført.

Det omraade, hvor vi finder de mest konstante gæner for den opererede, er huden med svedsekretionen, særlig denne sidste. I ganske enkelte tilfælde frembyder den ingen ændringer, men i de fleste er den — vel delvis begrundet i en dysregulation af karnerverne og derfor ofte forbundet med hede tegninger — forstærket mere eller mindre. Oftest er det — enten anfaldsvis eller ved arbejde — blot moderate fænomener, der let tolereres, sjældnere er den forøgede svedsekretion virkelig plagsom. Det gælder imidlertid generelt for denne, den hyppigste gæne, at den hurtigere eller langsommere successivt svinder, i de fleste tilfælde indenfor det første aar.

Huden selv undergaar til ret karakteristisk forandring. Den bliver finere, glattere, blødere, ofte noget pastøs, særlig hvor en vis fedme gør sig gældende. Frygten for et tidligt senilt udseende synes ubegrundet; oftest bibeholdes ogsaa ansigtets turgør; kun i en del tilfælde optræder en rynkning af ansigtshuden, hvis aarsag i kastrationen jo imidlertid er vanskelig at fastslaa hos de midaldrende.

En meget tydelig indflydelse over kastrationen paa haarbeklædningen — som jeg før har gjort opmærksom paa, og som det ogsaa er iagttaget fra anden side — med en ejendommelig, utvivlsom forskel mellem hovedhaar

og krops-, ekstremitets- og idethele pubertetsbehaaringen. Affald af hovedhaaret, endsige fremkomst af skaldethed er meget sjælden (og skyldes i saa fald sikkert andre aarsager); tværtimod, ikke alene bevares de givne hovedhaar, men i adskillige tilfælde tætnes det, og selv begyndende eller fremskreden skaldethed ses at bedres. Omvendt med den øvrige haarvækst. Skægvæksten paavirkes vel negativt i de fleste tilfælde, ofte dog forbavsende lidt; men ganske særlig mistes krops- og ekstremitetsbehaaringen oftest mere eller mindre indtil totalt, saa tidligere stærkt behaarede mænd paa disse steder har nogen, glat hud. Axilbehaaringen falder næsten bort; i mindre grad derimod pubes; den opadgaende udløber fra disse mistes dog ofte, og konstant findes en udtynding. Fænomenerne i haarbeklædningen har dog aldrig givet anledning til klager. Nogen sikker ændring i neglenes forhold er ikke konstateret.

Af ovenstaaende vil fremgaa, at man ikke kan tale om nogen absolut karakteristisk »kastrattype«; tidligere tiders beskrivelse heraf er sikkert gaaet for vidt i generalisering. Det skal vel indrømmes, at den erfarne undersøger næsten altid paa snart et, snart et andet symptom vil kunne kende selv kastraten med de svage legemlige reaktioner; helt fri gaar ingen, og de faa, der præges af de meget stærke reaktioner, vil ogsaa lægmand kunne finde ejendommelige. Men langt flertallet vil sikkert med lethed kunne bevæge sig i samfundet og passe deres dont uden at ængstes for, at deres apparition i alm. klædedragt skal vække opmærksomhed til gêne for dem.

Vi naar da efter denne fremstilling lige som forrige gang til den anskuelse, at kastrationen i hvert fald i det første decennium ikke fremkalder væsentlige legemlige gêner, der kan give anledning til indskrænkning i den hidtidige, forsigtige anvendelse af indgrebet, der kun sker efter nøje afvejen af alle relevante momenter i det konkrete tilfælde.

B. Sjælelige virkninger.

Ved bedømmelsen af kastrationens virkning paa de sjælelige ytringer maa man i høj grad regne med materialets i forvejen aandelig defekte eller sjæleligt sygelige art. Hovedmassen udgøres af aandssvage og psykopater, en del af sindssyge og epileptikere. Indgrebet virker altsaa paa en i forvejen abnorm jordbund, hvis egentlige afart, defekt eller sygelighed ikke kan antages at forbedres og vel næppe at forværres af kastration; højst kan vi vente at kunne paavirke visse af abnormiteternes udslag.

Ogsaa paa det sjælelige omraade falder vore erfaringer sammen med vore tidligere og for størstedelen med andre, senere fremkomne meddelelser andetstedsfra.

Jeg ser mig ikke i stand til paa dette punkt at gengive erfaringerne paa mere præcis maade end min tidligere udtalelse, som derfor indflettes i det følgende med en del tilføjelser, som det sidst tilkomne materiale indicerer.

Det er en udbredt anskuelse, at kastrationen i almindelighed nedsætter de sjælelige funktioner; dette er kun rigtigt til en vis grad, forsaavidt som de stærkeste udslag, særlig de maskulint betonedede eller de specielt skabende sjælelige egenskaber i nogen maade ofte vil hæmmes og afdæmpes. Men dette betyder ikke, at alle kastrater tager skade eller lider afbræk i de krav, som livet i almindelighed stiller dem, og da specielt ikke de personer, det her drejer sig om, der for den overvejende del ikke besidder særlig fremragende sjælelige evner; og de svage eller middelmaadige, som vi oftest møder i materialet, synes ikke at lide skaar af væsentlig art. De i forvejen arbejdsdygtige lægger ogsaa efter kastrationen deres gode psykiske egenskaber og duelighed for dagen. Naar en del kastrerede angiver nogen sjælelig nedtrykthed, energiløshed eller sjælelig dvaskhed og ligegladhed, hukommelsessvækkelse, nedsat fantasi og svækkede interesser eller har skildret tilværelsen som et graat i graat o. l., maa det altid erindres, at vi her oftest har at gøre med psykopater, altid overfølsomme, stemnings-

labile, livet igennem tilbøjelige til at reagere paa ydre og indre oplevelser med generelt-nervøse symptomer, og hos hvem heller ikke sjældent den operation, som de i mange tilfælde faute de mieux har indvilliget i at underkaste sig, bliver et nyt og ikke altid ganske ukærkomment tema for deres habituelle tilbøjelighed til kværuleren, utilfredshed, selvmedynk og hypokonder selvoptagethed.

Naar de depressive stemningsforskydninger, som er ret hyppige hos ikke-kriminelle kastrerede (f. eks. kastrerede paa grund af sygdom i testiklerne eller »krigs-kastrater«) ses saa sjældent efter legale kastrationer, er en af grundene og sikkert en væsentlig, at den angst for nye lovovertrædelser, nye anholdelser og skandaliseringer, nye straffe og andre personlig-social katastrofer, som saa mange af disse seksualforbrydere gaar i, navnlig de sjæleligt mere fintfølede, med eet slag fjernes ved kastrationen. Selvom de intellektuelt og ogsaa følelsesmæssigt mærker »lemlæstelsen«, resignerer de i den mere følelsesfaldede og alment farveløse tilværelse, der i hvert fald byder dem en ydre ro og en indre tryghed, som de tidligere ikke kendte, og som de næsten alle som én lovpriser som kastrationens bedste goder.

Det skal fremhæves, at der stadig ikke i det nu 3-doblede materiale findes holdepunkter for, at sindssyge som f. eks. ungdomssløvsind (dementia præcox) eller epilepsi kan udløses af kastration. Med hensyn til epilepsi rummer materialet tværtom i hvert fald eet tilfælde, hvor epilepsien hos paagældende er tydelig bedret efter (af) kastrationen.

En (forbigaaende) melankolilignende fase saas hos en enkelt kastreret, men han havde rigtignok ogsaa tidligere haft anfald af manio-depressiv sindssygdom. Meddelelser af denne eller lignende art bør altid behandles med vaagen kritik.

Dette gælder ogsaa forholdene hos aandsvage, hvor man jo af og til kan træffe episodiske psykoser, der saa

naturligvis ogsaa kan optræde efter kastrationen. Eller man kan f. eks. hos lavstaaende aandssvage staa overfor udviklingen af en schizophreni, der paa et tidligere uafklaret stadium har været »overdækket« af aandsvagheden.

Hos de ikke for dybt aandssvage lægger iøvrigt fjernelsen af deres sexuelle impetus ofte en dæmper paa deres almindelige psykiske voldsomhed og aggressivitet, hvad der jo ofte er af stor værdi i deres forsorgsmæssige behandling.

Men i langt højere grad har vi hos psykopatherne ikke sjældent set en gunstig virkning af kastrationen paa deres følelsesliv, en pacificering af dette. Det hedder gang paa gang i beretningerne, at den kastrerede er blevet »mere ligevægtig«, »sjæleligt falden til ro«, »mere afdæmpet«, »mere omgængelig« o. l. Den følelsesmæssige pirrelighed, den tilbøjelighed til ubeherskede affektexplosioner, ofte med voldsomhedshandlinger, uomgængelighed, »vanskelighed«, utilfredshed og kværulere, som præger saa mange psykopater, er saaledes i disse tilfælde afdæmpet betydeligt, et forhold, som naturligvis er af stor værdi med hensyn til disse personers chancer ude i livet.

Et væsentligt moment i denne pacificering af psykopaterne i følelsesmæssig og handlingsmæssig henseende er sikkert den oftest radikale affarvning af deres fantasi for det sexuelle indhold, som før kastrationen dominerede saa stærkt i deres bevidsthed, vaagen som under søvnen. Langt de fleste angiver, at deres sexuelle dag- og natdrømmerier, deres sexuelle ophidselse ved mindste ydre foranledning er svunden bort mere eller mindre hurtigt efter kastrationen og dermed ogsaa trangen til masturbation og andre sexuelle surrogathandlinger.

At en del psykopater dog ikke bedres væsentligt med hensyn til temperament o. s. v. er naturligt efter deres sjælelige abnormiteters stærke forankring i deres medfødte sjælelige vranganlæg.

Under henvisning til de paa side 316 refererede tre dødsfald skal tilføjes, at selvmordsfaren efter kastration

snarest forekommer ringe, naar henses til materialets quoad selvmord særlig betænkelige art (spec. psykopathier og sindssyge).

De to refererede selvmord drejede sig jo netop om udtalte psykopathier, hos hvilke tillige deres hele ulykkelige familiære og sociale situation i sig selv afgav rigeligt grundlag for selvmord ogsaa uden kastrationen.

Alt i alt naar vi altsaa ogsaa efter det samlede materiale til det synspunkt, at legal kastration ikke efterfølges af væsentlige uheldige sjælelige følger, som kan gøre dens anvendelse inden for vore rammer betænkelig.

Snarere bør det fremhæves, at kastrationen for sjælelivet hos langt de fleste kastrater medfører goder af den største betydning for deres fortsatte tilværelses sjælelige balance, ro og tryghed.¹⁾

C. De kastreredes syn paa operationens udfald.

En særlig rubrik i efterundersøgelsesskemaet er forbeholdt kastrationens eget syn paa operationen og dens resultat. Den ganske objektive spørgeform fra undersøgerens side er her naturligvis vigtig, saa man undgaar at lægge paa-gældende ordene i munden. Saavidt muligt bør man fremkalde en spontan, selvformet udtalelse fra ham, som da ordret nedskrives. Selvsagt kan der være vanskeligheder, særlig for de aandssvages vedkommende, som daarlig forstaar spørgsmaalet og vanskeligt kan forme et udsagn; en ukyndig udspørger kan selvfølgelig faa disse til at sige hvadsomhelst, og det ligger i sagens natur, at for dybere aandssvages vedkommende er udtalelsen ret værdiløs; ikke faa aandssvage opfatter dog operationens idé rigtigt og svarer adækvat.

¹⁾ I den psykiske indflydelse afviger den frivillige legale kastration efter sagens natur væsentligt og principielt fra den ufrivillige kastration paa sygdoms- eller traumatisk basis som tidligere fremhævet (se bl. a. side 288) og formentlig ogsaa fra den tvangsmæssige.

En vanskelighed for nogle af de ikke-aandssvage ligger i, at de sammenblander deres maaske uforandret daarlige, sociale situation med operationens biologiske og kriminal-terapeutiske følger, saa en uheldig eller haabløs social situation forstaaeligt nok for dem kommer til at lægge en i og for sig uberettiget skygge over operationen. Omvendt vil en postoperativ, god social situation (udskrivning fra anstalt, tilbagevenden til arbejde, gode økonomiske forhold o. s. v.) kunne komme til at præge udtalelsen med lysere farver, saa endog visse opstaaede gêner (en vis fedme, svedanfald o. s. v.) træder helt i baggrunden.

I sin helhed præges saaledes de kastreredes personlige bedømmelse vel af deres totale situation; men mange selv socialt ildestillede har dog den rette forstaaelse af det store gode, de har opnaaet alene gennem en positiv kriminalterapeutisk virkning og alle de sjælelige og sociale fordele, denne i sig selv medfører.

For dem, der har noget at »opnaa«, f. eks. endnu ikke er udskrevne fra anstalt, bestaar der selvsagt en fristelse til snarest at gøre resultaterne bedre og forstærke deres tilfredshed; dette er dog oftest gennemskueligt.

Studiet af kastraternes egne bedømmelser og deres langt overvejende tilfredshed med indgrebet er iøvrigt som helhed vel det mest trøsterige ved beskæftigelsen med deres ofte saa triste og elendige skæbner.

Tilfælde, hvor vedkommende virkelig har fortrudt indgrebet alt iberegnet, findes næppe, endsige den af nogle befrygtede hævnssyge mod lægen eller samfundet for operationens realisation.¹⁾

¹⁾ En kastrat, en ugift tjener (udpræget psykopath af origine udtalt, aktiv og passiv homoseksuel med voksne, i forbindelse med sine seksuelle eskapader gentagne tyverier og bedragerier for at kunne klare sine solderier, kronisk alkoholist m. gr., ingen seksuelle lovovertrædelser) angiver en vis fortrydelse, fordi hans libido og potens med stadige homoseksuelle praktiker endnu efter 2 aar ikke er helt svundne, omend tydelig afsvækkede, hvilket deprimerer ham. Tillige har han som nogle kastrater den fikse

Men en del kværlance eller motiveret misfornøjelse med snart det ene, snart det andet, træffer man selvsagt ikke helt sjældent; det kan dreje sig om beklagelse over enkelte legemlige gêner i de tilfælde, hvor disse er mere fremtrædende; eller om den ulogiske beklagelse over at have mistet libido og potens, samtidig med en indrømmelse af, at dette jo netop var hensigten; eller som alt berørt lægger manglende reusseren i det sociale liv, særlig den hyppige, ofte ufortjente arbejdsløshed, sin skygge over alt opnaaet og skaber almindeligt mismod, der naturligvis ikke kan lægges operationen til last.

Lykkeligvis er dog antallet af de tilfredse saa langt overvejende.

Jo mere frit og spontant paagældende har ønsket operationen, des bedre; og jo lysere hans sociale tilværelse former sig, des positivere føler han det kriminalterapeutiske resultat. Tilfredsheden kan have alle grader, ligefra »begejstring« og lovprisning til blot resignation eller indolence (»Det kunde jo ikke være anderledes«).

Mange erklærer, at de »aldrig har været saa lykkelige og tilfredse«, »aldrig har haft det saa godt i alle henseender«. Man faar ofte udtalelser som »alle af min slags burde have den operation; den skulde bekendtgøres meget mere; den skulde blot være udført langt tidligere, saa var mange lidelser og ulykker undgaaet for min familie og mig, og

idè, at folk paa gaden kan se, han er kastreret. Hans hele tilstand er dog ifølge en efterundersøgelse fornylig bedret. I en erklæring fra en overlæge ved et sindssygehospital, som har undersøgt ham, hedder det, at hans fortrydelse synes mest at bunde i hans sociale utilfredshed. »Naar han nu har bragt dette offer (kastrationen), kunde samfundet nok sørge for at sikre ham en fast plads«. Har han arbejde, er der intet, der generer ham, uden arbejde fantaserer han meget over disse problemer og andre af sexuel natur.

En anden kastrat (manio-depressiv, stærkt kværlerende psykopat; exhibitionist) minder i sine klager, væsentlig socialt base-rede, om foranstaende.

mange ofre skaanede«; »operationen har været en velsig-
nelse for mig«.

Mange takker for dens udførelse, den har været en vel-
gerning; de priser deres seksuelle og sjælelige pacificering,
angsten, der er hævet, den ro og tryghed, balance og let-
telse, der er indtruffet, den fremkomne evne til at kon-
centrere sig om nyttige ting, fred i familielivet og sidst
og ikke mindst stabilisering i deres arbejde og dermed
deres sociale og økonomiske stilling.

Samler man de personlige udtalelser til et hel-
hedsindtryk, er det uden for al tvivl, at foregangs-
mændene for den legale kastration og lovgivningen
her har skabt en basis for store, ofte uvurderlige,
individuelle goder, der ganske overskygger de
gæner, der i nogle tilfælde kan følge med den.

Efter gennemgangen af kastraternes legemlige og sjæle-
lige, altsaa mere personlige forhold gaar vi over til
de samfundsmæssigt særlig vigtige problemer om,
hvorvidt den legale kastration skaffer ikke alene personen
selv, men ogsaa samfundet væsentlige goder og da ved at
tilføre en ny behandlingsmetode og fremgangsmaade til at
mildne eller fjerne de samfundsmæssigt svære onder, der
hidtil var knyttet til de seksuelle lovovertrædere, resp.
sexuelt abnorme.

Disse onder var 1) den store fare for retssikker-
heden, primært og ved den næsten konstante recidiveren,
2) den heraf følgende tunge social-økonomiske belast-
ning gennem lovovertrædernes enten stadige fængsels-
straffe, aarelange, resp. permanente internering eller —
særlig for de aandssvages vedkommende — permanent
forsorg under strenge, meget krævende former.

I de to følgende afsnit vil vi gennem vort mate-
riale paa 187 vurderede tilfælde belyse disse kapi-
tale spørgsmaal.

II. Kastrationens kriminalterapeutiske virkninger,

d. v. s. paa de forbrydelsevoldende mekanismer i individet selv og den kriminologisk samfundsmæssige betydning heraf.

Den kriminalterapeutiske virkning er en hovedhjørnesten i den legale kastrations idé overfor individ og samfund, dens store maal ved siden af den rent sociale resp. social-økonomiske effekt.

Det bør her paany fastslaas, hvad hensigten er med den legale kastration. Her i Danmark har opfattelsen af den som en straffeforanstaltning, en gengældelsesakt altid været afvist; den legale kastration er her i landet en form for en *sikkerhedsforanstaltning fra samfundets side overfor paa det sexuelle omraade farlige personer, beregnet paa at gøre disse ufarlige (akriminelle) og socialt frit eller friere brugbare*; selv den hidtil ikke-anvendte tvangskastration er at opfatte som samfundets yderste metode i disse øjemed.

Og den legale kastration afviger vel at mærke derved fra mange straffe, at den søger at angribe det forbrydelsesvækkende onde ved dets rod og sanificere lovovertræderen ved at fjerne ondet. Den er tænkt som en rationel, radikal, kausal og dertil human metode.

Vi skal herefter i korthed se paa den forbrydelsevoldende mekanisme ved seksualforbrydelser.

Forsaavidt denne kun havde sit sæde i de fjernelige kønskirtler, var sagen ligetil. Men helt saa simpelt er det ikke. Sagen er kompleks, idet der er flere forbrydelsevoldende komponenter paa dette omraade, dels psykiske (psykogene), dels saakaldte hormonale, de sidste i hvert fald hos voksne langt overvejende knyttede til kønskirtlerne; den forbrydelsevoldende mekanisme er afhængig af et samspil mellem disse faktorer.

En nærmere uddybning af disse seksualbiologiske forhold vil kræve en lang udvikling. Her skal jeg blot anføre, at det navnlig har været drøftet, hvorvidt de psykiske komponenter, normale eller abnorme, formentlig ledede fra et sexual-

centrum i hjernen, er i stand til at fungere paa normal eller afvigende maade, uafhængigt af de hormonale komponenter, eller om de psykiske faldt helt bort eller i hvert fald svækkedes afgørende ved de hormonale komponenters fravær.

Hérudfra har man nærret sine tvivl og frygtet for, at den legale kastration vel kunde fjerne den væsentlige hormonale komponent i kønsdriften og dens aktioner, men at de psykiske (nervøse) komponenter kunde være saa fast forankrede i hjernen (centralnervesystemet), at bortfaldet af den hormonale paavirkning af hjernen fra kønskirtlerne (»opladning«, som man har kaldt det) ikke helt vilde udslukke den seksuelle libido, og at resterne af denne saaledes, alene ledet af de psykiske komponenter vilde kunne give udslag i visse kønslige praktiker.

Grundlaget for bedømmelsen af disse forhold og dermed af den kriminalterapeutiske virkning maa blive 1) et studium af efterundersøgelsernes angivelser over kastrationens virkninger paa kønsdriftens forskellige komponenter, den psykoseksuelle libido sexualis, dennes styrke og retning, saavel den bevidste som ubevidste (drømme), den seksuelle evne, potensen, med dens legemlige reaktion, erektionens kapacitet, i forbindelse hermed evnen til masturbation og coitus eller abnorme praktiker af lidligere forekommende art, 2) et studium af kastrationsvirkningerne paa kønsdrift og sexuel aktivitet overfor kastraternes kriminalitet.

Det fra den første 5-aarsperiode offentliggjorte materiale af 63 (hvoraf 50 efterundersøgte) viste dengang saa lovende resultater, bl. a. kun een virkelig recidivist i kriminalterapeutisk henseende, at det maatte forekomme forbavsende, og man turde næppe forvente, at resultatet fortsat skulde vise sig saa næsten rent positivt.

Den fordoblede observationslid og det tredobbelte materiale har imidlertid — som vi skal se — vist, at det saa overmaade gunstige resultat i princippet stadig synes at holde stik, hvilket i og for sig maa virke med dobbelt vægt.

Vort *samlede materiale* viser nu følgende med hensyn til kastrationens virkning paa kønsdriftens forskellige komponenter.

Som nævnt er disse: libido sexualis og potensen. Vi vil omtale disse komponenters paavirkning hver for sig og i sammenhæng.

Ved libido sexualis forstaar vi den samlede sexuelle »opladning«, den universelle konsenergi og kønsspænding, der med en vis, efter omstændingerne svingende styrke og en vis retning præger et individ i dets sexuelle indstilling overfor andre og med en vis kraft driver dets kønsaktivitet overfor disse.

Denne libido, der mobiliseres af inde- og udefrakommende faktorer (forestillinger og situationer), har saavel psykiske (bevidste og ubevidste) som legemlige funktioner, dels de rent genitale sensationer, dels en universel sensibilitet, der under en ejendommelig lystbetoning gør sig gældende i hele legemet og talrige af dets funktioner.

Den sexuelle libido er grundlaget for og aktivatoren af den sexuelle evne, potensen, og dermed den sexuelle aktion.

Libido kan individuelt være af meget forskellig styrke, fra overordentlig stærk (hypersexualisme) gennem alle grader ned til frigiditet eller asexualisme, og den kan hos samme individ være svingende, saavel i styrke som i retning. Den kan hos mennesket gaa i to retninger, heterosexuelt mod det modsatte køn, homosexuelt mod samme køn, eller begge retninger kan være forenede hos samme individ som bisexualisme. Disse ytringsformer kan alle være medfødte (»ab origine«). Den heterosexuelle er langt overvejende og opstilles som normen.

Det er som bekendt netop disse variationer i den sexuelle libido's styrke og retning, der i sidste instans er de hyppigste aarsager til de mod de menneskelige samfundslove stridende sexuelle handlinger, kønsforbrydelserne.

Hvorledes paavirker nu kastrationen den sexuelle libido og den deraf afhængige potens?

Disse udgør et samhörigt kompleks, de griber i og for sig over i hinanden, idet libido regulerer og aktiverer de legemlige fænomener, der er basis for potensen.

Det viser sig da ogsaa, at kastrationen oftest paavirker dem ret parallelt, men i en del tilfælde paavirkes de i nogen maade afvigende, eller rettere, de skilles, saaledes at potensen ikke kan aktiveres tilstrækkeligt af en delvis bevarret libido; herom senere.

Til støtte for det følgende kan anvendes tavle G; denne er groft inddelt i dem blandt de 187, der er totalt asexualiserede, og dem, hos hvem der bestaar seksuelle rørelser eller evner af en eller anden art, sammenfattet under betegnelsen rester af sexualisme.

Vi vil nedenfor nærmere forklare tavlen.

Libido sexualis behandles paa vort efterundersøgelsesskema dels efter dens udslags (den seksuelle energis og dragnings) styrke og retning, dels efter særlige ytringsformer under fantasien (sexuelle dagdrømmerier), under egl. seksuelle drømme og endelig ved reaktionerne: erektioner og pollutioner; af disse danner jo erektionen den vigtige overgang til potensen, men der tænkes som libidoreaktion nærmest paa de spontane erektioner uden et nærværende objekt. Potensen behandles under rubriken coitus, og masturbation i en følgende rubrik.

Endelig tager rubrikken »paafaldende (d. v. s. abnorm) adfærd over for mænd, kvinder, piger, drenge« sigte paa tidligere abnorme tendensers forholdende efter kastrationen.

Et blik paa tavle G vil nu straks vise det forbavsende, at materialets sidste gennemgang (i det sidste aarstid) har vist, at af 187 kastrerede blev ikke mindre end 168 før eller senere totalt asexualiserede af kastrationen. De kastrerede, hos hvem der endnu findes rester af sexualisme under en eller anden ytringsform er kun 19. Dette tal kunde maaske suppleres med nogle ganske enkelte i flere aar observerede, hos hvem ved tidligere efterundersøgelser tilstedeværende rester af sexualisme og-

Tavle G.
Sexualisme efter operationen.

	Aands- svage			Sinker	Psy- kopa- ter		Sindssyge	Epileptikere	Andre sex. abnorme	Ialt
	Idioter	Imbecile	Debile		Sværere	Lettere				
Totalt asexualiserede.....	1	25	46	10	17	29	4	2	34	168
Rester af sexualisme.....		2	8	1	5	3				19
Ialt...	1	27	54	11	22	32	4	2	34	187

saa er svundne under de sidste undersøgelser. Men i hovedsagen holder tallet, altsaa *ca. 10 % med rester af sexualisme*. Og saa maa det endda fremhæves stærkt, at det *i intet tilfælde drejer sig om en fuldt bevaret sexualisme, i alle tilfælde er det kun rester paa det ene eller andet punkt, ofte endda, som vi skal se, i nærmest rudimentær form.*

Det er naturligvis en nærliggende indvending, at undersøgeren paa dette difficile omraade er næsten helt henvist til personernes egne udsagn og skøn, deres egen fremstillings sanddrthed. De objektive bidrag, som undersøgelse af deres membrums turgor eller andres udsagn, bl. a. om tegn til eller iagttagelse af masturbation eller ægtefællers udsagn, kan give, er kun sparsomme. En særlig usikkerhed rummer selvsagt ogsaa paa dette omraade de aands-*svages, sindssyges og visse upaalidelige psykopaters udtalelser, særlig hvis deres udsagn kan faa betydning for opnaaelsen af fordele.* En del baader en kyndig udspørgers erfaring herpaa, men selvsagt kan man ikke naa til den absolute sikkerhed.

Men een ting taler med betydelig, ja afgørende styrke for, at de angivne forhold i princippet er rigtige, det fak-

tum, at de, som vi skal se, svarer paa overbevisende maade til de endnu gunstigere resultater af kastrationens kriminal-terapeutiske resultater, der jo efter sagens natur maa staa i nøje afhængighedsforhold til de seksuelle.

I de 10 % af tilfældene med rester af sexualisme drejer det sig som sagt i intet tilfælde om en fuldt bevaret libido og potens. Selv en betydelig grad af sexualismens ytringer finder man ikke. Højest vil man i et par tilfælde kunne tale om middelstærke ytringer, og herfra nedefter findes saa en række afskygninger indtil det helt rudimentære. Og dertil maa det erindres, at man oftest ser, at de tilfælde, hvor en vis sexualisme bevares i maaneder eller nogle aar efter operationen, successivt alligevel mister de sidste rester, som aarene gaar.

Om de bevarede rester af sexualisme er iøvrigt følgende at berette i detaljer.

Af de psykiske ytringer er den seksuelle fantasi mærk- værdig sjældent bevaret; tiltrods for, at den hos mange netop har været meget levende og plagsom for deres arbejde og koncentration, har kun et par angivet endnu at kunne hengive sig til seksuelt »dagdrømmeri«, f. eks. en kongenit homoseksuel med drømmeri af væsentlig platonisk-sværmerisk art. Fantasi, som hele tankelivet, renses hurtigt for det tidligere saa altdominerende seksuelle indhold. Noget lignende gælder de virkelige seksuelle drømme; ogsaa de svinder hurtigt og anføres kun i 2—3 tilfælde og da hørende under vedkommendes abnormitet.

Hos enkelte kan man endnu finde en vis interesse for pornografiske objekter, røbende en fattig rest af kønsfølelsen. Rester af egentlig libido som beskrevet ovenfor, af sexuel energifølelse og -spænding findes angivelig i en del tilfælde, enten spontan eller hyppigere aktiveret ved ydre anledning; den synes oftest at være meget ringe, hyppigst ytrende sig mere psykoseksuelt, mere ved ønsker om seksuelle akter end ved virkelig trang dertil. (En del udtalelser paa dette og potensens omraade bærer iøvrigt lit præg af pral og upaalidelighed).

Hos nogle »heterosexuelle« kastrater (f. eks. ret ofte hos aandssvage eller sinker) ytrer den rudimentære libido sig ved en vis finden behag i at »gaa med« og passiare med kvinder, de finder »hygge« derved, »kan bedre tale med kvinder end med mænd«, tit er et forfængelighedsmoment med, ogsaa de »har en veninde« lige som normale mænd, hvilket jo tilmed kan camouflere deres tilstand. Noget lignende ser man hos »homosexuelle« kastrater, der endog ikke saa helt sjældent gifter sig med som regel rolige, frigide kvinder; hos andre opr. homoseksuelle, men dog kun en relativt lille gruppe, synes der at være en vis overlevelen af den psykiske komponent i kønsdriften, saaledes at de har vanskeligt ved at frigøre sig for deres gamle, altid noget suspekterede interesse for drenge og unge mennesker (underholdning, spadsereture), efter alt at dømme uden at det kommer til lovstridige handlinger med egentlige, seksuelle praktiker.

Som vi ser, er det altsaa ved disse svage ytringer af resterende libido den psykiske komponent, der er saa langt overvejende. At det ikke er den seksuelle energispænding viser sig ogsaa tydeligt, naar vi nu fra de mere psykiske ytringer gaar over til den mekanisme, som gennem libidoens aktion danner basis for potensens realisation, erektionen.

I de 10 % tilfælde med »rester af sexualisme« finder man i varierende grad udtryk for en vis bibeholdelse af erektionsevnen. Naar man imidlertid kræver nærmere detaljer, viser det sig altid at være meget beskedne reaktioner. Virkelig spontane erektioner har jeg ikke faaet sikre oplysninger om. Enkelte angiver dog erektion i kærestens nærhed, men reglen er den, at der kræves manipulationer, og med eller uden disse opnaas der endda kun mediocre eller svage, oftest tilmed kortvarige erektioner.

Og gaar vi hermed over til potensen, evnen til coitus, saa finder vi paany anskuelsen om svagheden af de bevarrede rester sexualisme bestyrket.

Nogle faa hævder at kunne gennemføre coitus, men sjældent mere end een gang maanedlig til partnerens og angiveligt egen tilfredsstillelse; men langt hyppigere faar man den forklaring, at forsøgene oftest mislykkes paa grund af manglende erektion, og lykkes endelig immission, svinder erektionen med pauvert resultat. Saavel de »forlovede« som de ikke helt faa gifte kastrater betror dog ofte en, at det er noget af en »æressag«, og »var det ikke for partnerens skyld, lod de hellere være og vilde aldrig savne det«.

Nogle, som maaske et aarstid eller to har kunnet præstere en saadan pseudoakt (evt. succubus), maa senere helt give op.

Endelig finder vi en bekræftelse paa sexualismerestens lidenhed i masturbationens forhold hos kastrater. Netop hos disse personer, der for flertallets vedkommende har været stærke masturbanter, for manges vedkommende i en helt usandsynlig, excessiv grad, er det et talende vidnesbyrd om kastrationens effektivitet, at masturbationen for langt det overvejende flertal ophører omgaaende i tilslutning til indgrebet; nogle forsøger af »nysgerrighed« en enkelt eller et par gange og giver saa op; det er kun ganske faa, der fortsætter, vist med ringe held og sjældent gennem længere tid. En enkelt (sinke og hysteriker, tidligere hyperonanist og masochist) vilde dermed »hævne sig paa samfundet og ødelægge sig selv«. Om de enkelte homoseksuelle, der muligvis fortsætter visse praktiker med voksne personer, har kunnet drive egentlig masturbation, har jeg ikke kunnet afgøre; jeg tvivler derpaa.

Et par tilfælde indenfor de 10 % med »rester af sexualisme« frembyder en særlig interesse, idet de tilsyneladende frembyder eksempler paa fremkomsten af normale, heteroseksuelle interesser og rørelser efter kastrationen i tilfælde, hvor saadanne ikke tidligere har været tilstede.

Den ene er en homoseksuel sinke, straffet gentagne gange for forbrydelser med drenge; han paastaar i aarene efter kastrationen at have faaet rent heteroseksuelle interesser i

stedet, svage erektioner i samvær med voksne kvinder og evne til at gennemføre akten. Tilfældet er dog ikke tilstrækkeligt oplyst.

Den anden, en ung sinke og sværere psykopath, gentagne gange straffet for sadisme mod smaabørn (drengene og piger) hævder fremkomsten af heterosexuelle interesser og rørelser overfor voksne kvinder (oscula, erektioner ved kvindernes nærhed, aldrig forsøgt coitus). Han har ikke været egentlig homoseksuel, saa udviklingen er ikke usandsynlig; men han er en meget upaalidelig, i andre henseender mytoman person, med udpræget lyst til at gøre sig interessant.

Som det vil ses, giver denne snes tilfælde med resterende sexualisme efter kastration et tydeligt udtryk for, at resterne er smaa, oftest pauvre i deres resultater, indtil nærmest rudimentære; og de fleste præges af, at det er den psykiske komponent i sexualiteten, der er den dominerende i resterne, lysten og viljen til en vis grad, men den sexuelle spænding og evne er ringe.

Ser vi nu paa det øvrige, det totalt asexualiserede materiale, saa behøver vi kun kort at skildre kastrationsforløbet hos dette i henseende til libido og potens.

Forløbet er nemlig ret stereotyp. Men naturligvis viser dog ogsaa disse 168 tilfælde nogen variation, saaledes at libido og med denne potensen efter kortere eller længere tid, undertiden næsten øjeblikkelig, undertiden successivt, forsvinder fuldstændig til komplet asexualisering. Samtlige sexualismens ytringer falder bort; de kastrerede erklærer sig renonce paa alle punkterne. *Den primære hensigt med kastrationen er dermed naaet. De sekundære, men endnu vigtigere virkninger med henblik paa kriminalitet og socialisering er dermed næsten givne.*

Det skildrede »normalforløb« kan som sagt være varierende, særlig i tidsmæssig henseende. Til dette spørgsmaal har specielt de tidlige og fortsatte observationer paa anstalter og de føromtalt »tidlige efterundersøgelser« indenfor det første aar ned til de første uger givet interessante op-

lysninger, som allerede nærmere er drøftet foran (s. 309 og flg.).

Et enkelt interessant faktum skal fremhæves her. Man ser vel inden for alle kategorier af den sjælelige habitus (side 324) saavel tilfælde, hvor virkningen indtræder meget hurtigt, som tilfælde af protraheret virkning. Men erfaringen viser, som særlig *Norvig* har gjort opmærksom paa allerede for aar tilbage, at *virkningens hurtighed og styrke er saa at sige omvendt proportional med intelligensgraden.*

De aandssvage reagerer næstent momentant, det er, som om deres sexualitet bliver decapiteret ved kastrationen. Deres sexualitet er saa at sige rent hormonalt betinget, animalsk, vegetativ, uden refleksioner, en ganske uhæmmet legemlig-organisk funktion; den psykoseksuelle komponent i deres sexualisme eksisterer oftest ikke.

Omvendt alt som intelligensen stiger, ikke mindst hos mange særpræget intelligente psykopathere, mest maaske hos homoseksuelle. Hos dem kan den psykoseksuelle komponent være saa fremtrædende, at hele virkningen faar det protraherede forløb; og i en del tilfælde ser vi sexualismen og dermed de abnorme seksuelle tendenser saa forankret i hjernen, særlig hos mangeaarige, inkarnerede lovovertrædere, at bortfaldet af den hormonale paavirkning («opladning») som ovenfor nævnt har vanskelig ved at komme helt til udfoldelse med en fuldstændig udslukning af den seksuelle libido og eventuelle praktiker. De næres og kommer eventuelt frem gennem den psykoseksuelle forankring, skabt af de gennem mange aar drevne praktiker.

Dette er imidlertid, hvad man maatte vente, og det har som bekendt sin modsvarende parallel indenfor det »normale«, heteroseksuelle kønsliv, hvor man ogsaa ofte ser den psykoseksuelle komponent komme til orde, hvor muligheden for seksuelle reaktioner og akter er udelukkede.

Saavel det abnorme som det normale kønsliv stadfæster det omhandlede forhold, at *den psykiske komponent, den psykiske libido, om man vil, i sexualismen har større mulig-*

hed for at bevares ved nedgang i eller bortfald af de sexuelle hormoner end den langt mere hormonalt betingede, »fysiske« libido (sexualspænding) og den dermed forbundne sexuelle potens.

Dette forhold har man tidligere anset for en fare for den legale kastrations resultater; som vi allerede har set, er ulemperne derved kun smaa, og som vi nu skal se, er de farer, der derved synes at kunne skabes for den kriminalterapeutiske effekt, aabenbart ogsaa moderate.

Vor gennemgang af kastrationens indflydelse paa de forbrydelsevoldende mekanismer, sexualismen og særlig dennes abnorme ytringsformer, har saaledes efter det samlede materiale *bekræftet og bestyrket vore tidligere erfaringer*: den normale og abnorme sexualisme paavirkes paa afgørende maade i det overvejende antal tilfælde, som regel hurtigt (indenfor $\frac{1}{2}$ —1 aar); i sjældnere tilfælde indtræder en langsommere asexualisering; kun i ca. 10 % efterlades rester af sexualisme, tit kun rudimentære og idethele uden større indflydelse paa indgrebets betydning. Dette angriber saaledes — som vi før skrev — ondet ved dets rod, *det virker nærmest eliminerende paa den væsentlige forbrydelsevoldende mekanisme, sexualismen*.

Under vurderingen af den kriminalterapeutiske virkning af kastrationen gaar vi nu fra virkningen paa sexualismen, d. v. s. paa de forbrydelsevoldende mekanismer i individet selv, over til den kriminologisk-samfundsmæssige betydning af denne, d. v. s. af asexualiseringen.

Som ofte berørt griber en række andre, særlig ydre, sociale milieu-faktorer ind i de sexuelle forbrydelsers realisation; udredningen heraf har vi henvist til et andet arbejde og holder os her væsentlig til asexualiseringen og dennes betydning for kriminaliteten og socialiseringen; dens overvejen som faktor i disse forholds forbedring vil fremgaa af det følgende.

Med hensyn til kastrationens virkning paa kriminaliteten hos de opererede ligger forholdene saa enkle og klare, at vi trods emnets fundamentale vigtighed kan fatte os i korthed.

Resultaterne af den samlede materiale-vurdering har, hvad man næppe havde turdet vente, ogsaa paa dette omraade *bestyrket de overmaade gunstige erfaringer fra første periode.*

Til hjælp for vurderingen bruger vi tavle F (s. 331), idet vi angaaende begrebet lovovertrædere henviser til det side 331 sagte, og med hensyn til deres crimina til tavle E (s. 325).

Som sagt drejer det sig om et kriminelt svært lynget materiale, idet kun ca. $\frac{1}{6}$ er ikke-lovovertrædere, de ca. $\frac{5}{6}$ lovovertrædere, oftest af alvorlig art og for $\frac{2}{3}$'s vedkommende recidivister. Dertil kommer, at 33 af de af materialet omfattede personer ogsaa er straffet for andre lovovertrædelser end sædelighedsforbrydelser.

Hvorledes det efter kastrationen er gaaet dette kriminelt svære materiale, ses af tavle H (s. 367) over de 187 levende tilfælde.

Af disse er 44 endnu uprøvede, d. v. s. anstaltspersoner, for hvem der (endnu) ikke er foretaget ændring i deres forhold, for de flestes vedkommende simpelthen paa grund af en endnu for kort observationstid. Disse 44 fragaar i de 187, resttal: 143 prøvede kastrater. Om man herfra yderligere skal trække de 30 tidligere »ikke-lovovertrædere«, er vel meget diskutabelt; mange af disse har jo i hvert fald ønsket sig kastreret af stærk frygt for at komme til at begaa lovovertrædelse og en anden væsentlig del har begaaet saadanne, men uopdagede.

Ved recidiv i kriminel forstand maa for dette materiale forstaaes tilfælde, der i det frie (friere) liv begaar verificerede seksualforbrydelser eller andre lovovertrædelser med sexuel betoning, medførende ny retslig behandling.

Tavle II.
Kriminelle forhold efter operationen.

	Aands- svage			Sinker	Psy- kopa- ter		Sindssyge	Epileptikere	Andre sex. abnorme	Ialt
	Idioter	Imbecille	Debile		Sværrere	Lettere				
Akriminelle	1	17	39	6	19	26		1	32	141
Recidivister					1				1	2
Uprøvede		10	15	5	2	6	4	1	1	44
Ialt...	1	27	54	11	22	32	4	2	34	187

Efter denne definition findes der i vort 10-aars materiale blandt de hidtidig prøvede kastrationstilfælde kun to recidiver, en af hver af de nævnte kategorier, nemlig en homoseksuel seksualforbryder og en berigelsesforbryder, hvis seksuelle betoning, som ved hans tidligere lovovertrædelser var evident, tilmed ved recidivet er omdisputabel.

De to tilfælde er følgende:

1) Det ene, det alvorligste, henhører under den første periode og er refereret i en tidligere publikation. Det er en i 37-aarsalderen kastreret fhv. skuespiller, lærer m. m. En række straffe for mange og mangeaarige homoseksuelle forbrydelser mod drenge. Kastreret 1930; udskrevet paa prøve 1½ aar senere. Forlover sig med en enke med 13-aarig søn, som han slutter sig til og antages for at have behandlet uterligt. Det nøjagtige forhold har aldrig med sikkerhed kunnet oplyses; selv hævder han, at det var drengen, der provokerede ham til visse af hans gamle praktiker, nærmest kæledende berøringer uden seksualakter og ganske uden lystfølelse eller andre seksuelle reaktioner (erektioner) for ham selv. Han skal efter angivelse af en anden, voksen homoseksuel samtidig have haft sexuel betonet forbindelse med ham. Hvor meget eller hvor lidt der nu er egentlig sexuel baseret, er

vanskeligt at afgøre. Efter undersøgelserne syntes han biologisk nærmest asexualiseret, og tilfældet syntes at maatte henføres til den føromtalte persistensen af en paa grundlag af mangeaarige abnorme praktiker psykisk forankring af de homosexuelle tendenser.

Tillige havde han, der ogsaa kendetegnedes ved andre moralske brist med stor karakterslaphed og upaalidelighed, begaaet mindre lejlighedsstyverier. Han interneredes paany 1½ aar efter udskrivelsen i 1933. Efter 4 aars ny internering blev han atter efter gode anstaltsskudsmaal prøveudskrevet i 1937 under tilsyn til et anstaltshjem, senere uden for dette, og har nu i 2 aar været delvis selverhvervende uden kriminelle konflikter.

Tilfældet, moderat udslag af homoseksuel, forankret kønsindstilling, er saaledes ikke af graverende art, men maa efter loven ubestridelig rubriceres som kriminelt recidiv.

2) Det er en mange gange for tyverier (sammen med andre) straffet chauffør med svær psykopathi. Han led af en voldsom hypersexualitet, der paa mange maader krævede udløsning, (ægteskab, løse forbindelser og endda stærk onani). Den havde ganske ødelagt hans familiære (ægteskab) og sociale forhold, og han hævder bestemt, at den var det halvt ubevidste grundlag for hans tyverier, der var stærkt sexuel lystbetonede og gav ham en vis afspænding, naar de lykkedes. Paa grund af alle disse kalamiteter og de dermed forbundne store sjælelige lidelser ønskede han og opnaaede kastration 26 aar gl. under et psykopath fængselsophold (for tyveri) 1937. Efter dettes udløb løslødes han paa prøve april 1938. Han fik straks arbejde i sit fag, men et afgørende opgør med den fraskilte hustru 5 maaneder senere bragte ham helt ud af balance; han begik selvmordsforsøg, kom ud i arbejdsløshed og samvær med tidligere, daarlige kammerater; nye tyverier med disse førte ham ¾ aar efter udskrivelsen tilbage til fængsel. I indgaaende samtale hævder han, at det denne gang, i modsætning til tidligere, drejede sig om forledelse til tyverierne, og at han selv havde været forbausset over, at disse slet ikke havde været ledsaget af den sædvanlige spænding og sexuelle betoning.

Det er saaledes endda tvivlsomt, om dette tilfælde kan rubriceres som et egentlig seksualkriminelt recidiv. Men det er kriminalbiologisk interessant; er hans angivelse om forledelsesmomentet rigtig, som det synes at være tilfældet, er det ikke noget egentligt recidiv, men taler tværtimod for, at seksuelt betonedede berigelsesforbrydelser kan paavirkes gunstigt af kastration. (I samme retning taler et par andre tilfælde af kombinerede lovovertrædelser og tilfælde af brandstiftelser, som er refererede s. 327.)

Disse to tilfælde, det ene endda tvivlsomt, er altsaa alt, hvad materialet frembyder af recidiver i kriminel forstand.

Ser vi paa det øvrige prøvede materiale, 141 personer, *forekommer der altsaa heri intet recidiv i kriminel forstand.*

I et par tilfælde har rygter om vedkommendes tilbagefald været fremme, men har vist sig uholdbare. Muligvis er enkelte homoseksuelle fra kriminelle handlinger med mindreaarige gaaet over til praktiker med jævnaldrende. Hvad der endelig muligvis af kriminelt kan foregaa uopdaget, er det jo ugørligt at udtale sig sikkert om; der er i hvert fald intet, der i denne henseende kan give anledning til virkelige betæneligheder. Som vi har hørt, er enkelte homoseksuelle og andre abnorme kommet ind i normale heteroseksuelle forbindelser, en del har endog forlovet eller giftet sig (se nedenfor under »familiære forhold«), hvilket jo kun kan anses for en heldig vending.

Om de endnu ikke prøvedskrevne kastrater kan det kun siges, at de i hovedsagen tegner gunstigt; enkelte homoseksuelle psykopathier bevarer en lid nogen interesse for maaske lidt inlimt udseende venskaber med alumner, der kunde give anledning til mistydning af personale og medalumner, men intet flagrant eksempel er meddelt. En enkelt aandssvag viser sig paa anstalten endnu efter et aarstid aggressiv baade ved almindelig og noget seksuelt betonet voldsomhed over for andre alumner; men

med udskrevne aandssvage foreligger (jvnf. tavle H) intet tilfælde af kriminelt recidiv sikkert oplyst.

Erfaringerne tyder som sidst paa, at *den gunstige virkning af kastrationen er væsentlig ens over for de forskellige seksualforbrydelser* og uafhængig af de kriminogene mekanismer, mere normale eller mere perverterede; paa dette punkt gaar operationseffekten tværs igennem materialet, *eliminerer den uden sondring saa at sige automatisk alle former for kønsforbrydelse.*

Totalresultatet af kastrationerne i det 10-aarige materiale i kriminologisk (kriminalterapeutisk) henseende *maa saaledes med sine 2 (ell. ene) recidiver paa 143 prøvede tilfælde lige som efter første periode betegnes som endog særdeles godt, ja, efter forventningerne ved lovenes begyndelse i 1929 langt over disse.* Dette maa man hævde, selv med al reservation og med en streng og nøgtern bedømmelse.

Og — som tidligere sagt (1935) — tager man yderligere i betragtning, at det for største delen drejer sig om en klasse af særlig farlige lovovertrædere, ofte med en række alvorlige delikter, eller sammenligner man denne lægelige terapi med, hvad man regner for gode behandlingsmetoder paa andre omraader, maa resultatet dog vist betegnes som fortrinligt til lige gavn for personen og samfundet.

Det skal tilføjes uden nærmere at komme ind derpaa, at de udenlandske meddelelser i hovedsagen synes at falde sammen med vore resultater, saavel fra Schweiz som fra Tyskland.

III. Kastrationens sociale resultater,
d. v. s. kastraternes sociale skæbne efter operationen, herunder særlig:

1. Familiære forhold.
2. Social anbringelse (opholdssted) og brugbarhed til arbejde og til selverhverv, respektivt (evt. fortsat) falden

samfundet til byrde ved at gaa ind (evt. forblive) under social forsorg under en eller anden form.

Som tidligere sagt er ved siden af den kriminologiske effekt de sociale forhold, som de tegner sig efter kastrationen, selvindlysende af største betydning for den opererede og for samfundet.

Til brug for bedømmelsen af de sociale forhold efter kastrationen vil vi benytte de nedenstaaende 3 tavler (J, K og L) over 1) familieforhold, 2) anbringelsesforhold og 3) erhvervsmæssige, sociale forhold.

1) De kastreredes familieforhold efter operationen.

Familieforholdet med henblik paa heterosexuel bundethed, forlovelse, ægteskab eller disse forholds ophør fremgaar af tavle J (s. 372).

Af denne fremgaar, at af 190 kastrerede var langt de fleste, nemlig 148, ugifte og ingen forlovet før operationen; 31 var gifte, 6 separerede og 5 skilte.

Efter kastrationen blev 6 gift og 7 forlovet. Dette er ganske interessant; blandt disse 13 var 6 heterosexuelle, 6 homoseksuelle og 1 exhibitionist.

Iøvrigt var, som sagt, før operationen 5 skilte og 6 separerede, næsten alle paa grund af mandens sexuelle lovovertrædelser, ialt altsaa 11 af 42, d. v. s. ca. $\frac{1}{4}$, et stort antal, der vidner om de familiære kalamiteter, disse forbrydelser fremkalder.

Paa den anden side lægger man mærke til, at efter kastrationen blev ingen skilt og kun 1 separeret, et udtryk dels for, at nu er de familiære kalamiteter væsentlig ophørt, dels for den hyppige kvindelige taalmodighed og overbærenhed i disse forhold, som man ellers à priori vilde mene primært som regel maatte virke sprængende paa ægteskab; men det viser sig, at har kvinden først resigneret, ikke alene tiltræder hun — ofte med glæde — ansøgningen, men efter denne fører hun resignationen videre i et hyppigst asexuelt ægteskab, som hun anser for

Tavle J.
Familieforhold før og efter operationen.

	Aands- svage			Sinker	Psy- kopa- ter		Sindssyge	Epileptikere	Andre sex. abnorme	Ialt
	Idioter	Imbecille	Debile		Sværrere	Lettere				
A Før operationen:										
1) Hverken forlovet eller gift	1	27	51	9	16	22	3	2	17	148
2) Forlovet										
3) Gift			1	2	6	8	1		13	31
4) Separeret			2		3	1				6
5) Skilt						1			4	5
Ialt....	1	27	54	11	25	32	4	2	34	190
B Efter operationen:										
1) Hverken forlovet eller gift	1	26	47	9	13	20	3	1	15	135
2) Forlovet		1	2		3	1				7
3) Gift			3	2	5	9	1	1	15	36
4) Separeret			2		4	1				7
5) Skilt						1			4	5
Ialt....	1	27	51	11	25	32	4	2	34	190

en stor gevinst i sammenligning med tidligere sorg, skam og ulykker.

Mange kastrater udtaler sig smukt om hustruens resignation, forstaaelse og støtte under de nye ægteskabelige forhold, ikke faa angiver, at de »aldrig har haft det saa godt sammen som nu«. Den betydning, den vundne ro og harmoni har for børnene, arbejdsfreden og familielivet iøvrigt, er indlysende. Det skal her tilføjes, at ingen af de gifte har forsøgt selvmord; ej heller er set alkoholisme eller toxikomani; derimod er der snarere tilfælde, hvor tidligere alkoholmisbrug er ophørt.

Denne forbedring i de ægteskabelige forhold er ofte saa fremtrædende, at man noget paradoksalt næsten kunde ønske alle kastrater i ægteskab, en anskuelse, der ogsaa støttes af det ovenfor sagte om de efter kastrationen indgaaede ægteskaber. Hos mange ugifte kastrater møder man derimod snarere en forstærkning af en tidligere skyhed og ensomhedsfølelse, eller man ser disse beklagelige følelser opstaa; heldigvis gaar det dog sjældent saaledes, at de helt isolerer sig med en følelse af at tilhøre en »pariakaste«. Og næsten alle foretrækker alligevel denne tilstand for deres tidligere urolige og stadig angstfyldte tilværelse.

2. Kastraternes sociale anbringelse (opholdssted), deres sociale brugbarhed til arbejde og til selverhverv, respektivt deres (evt. fortsatte) falden samfundet til byrde ved at gaa ind (evt. forblive) under social forsorg under en eller anden form.

Under dette punkt vil vi først behandle:

Kastraternes anbringelse i samfundet, der naturligvis er et afgørende kriterium for deres sociale brugbarhed, deres helt eller delvise selverhverv.

Vi anvender hertil tavle K (s. 374).

Af denne tavle fremgaar for det første, at kun 8 personer udenfor anstalt, de tidligere flere gange omtalte »frie« privatpersoner, har ansøgt fra det frie liv om kastration. Dette viser med al tydelighed, at kun faa ansøger alene paa grund af frygten for at begaa seksuelle forbrydelser (evt. i forbindelse med sjælelige lidelser) eller paa grund af blot seksuelt betonedede ikke-seksuelle forbrydelser; flertallet melder sig først, naar en katastrofe er sket.

Alle disse 8 ansøgere udenfor anstalt (jfr. s. 323) er forblevne udenfor anstalt uden senere konflikter med loven og har været selverhervende.

Af 79 paa aandssvageanstalt anbragte er anbringelsen for 19 uændret, formentlig fordi observationstiden

Tavle K.

Anbringelse (opholdssted) paa ansøgningstidspunktet
(d. v. s. før operationen) og efter operationen.

	Under anstaltsforsorg							Uden for anstalt (Frie personer)	Ialt
	Aandssvageanstalt	Forvaringsanstalt	Psychopathfængsel	Fængsel	Sindssygehospital	Epileptikeranstalt	Plejeanstalt		
A. Før operationen.....	79	50	10	29	9	1	4	8	190
Døde indenfor 1 aar.....		1	2						3
B. Efter operationen									
1. Uændret anbringelse ...	19	12	1	1	3			8	44
2. Ændret anbringelse									
a. Uden udskrivning (indenfor anstalt).....	9				1	1			11
b. Udskrivning									
a) I familiepleje resp. paa prøve.....	50	23			3		1		77
β) Endelig udskrivning (løsladelse).....	1	14	7	28	2		3		55
Ialt...	79	50	10	29	9	1	4	8	190

endnu ikke er lang nok. Ikke mindre end 60, altsaa 75 %, har kunnet opnaa forbedring i anbringelsen, og flere vil sikkert følge.

De kastrerede aandssvages sociale skæbne har formet sig saaledes:

Indikationen for at kastre aandssvage sexuellet farlige er jo i social henseende den, at man, naar kastrationen har elimineret den sexuelle fare indenfor eller udenfor anstalten ved en ændring i deres forhold dels vil forbedre

deres personlige frihedskaar, dels aflaste samfundets økonomi. Selvsagt kan kastrationen ikke øve nogen indflydelse paa selve aandssvagheden, saa det er letforstaaeligt, at der kun i et tilfælde er sket endelig udskrivelse fra aandssvageforsorgen; men den har dog i mange tilfælde virket afblegende paa de psykopatiske træk, der saa ofte findes hos de lettere aandssvage.

De forbedringer i anbringelsen, man almindeligvis kan regne med, er for det første overgang fra lukkede til aabne afdelinger; allerede dette betyder jo i de to relevante nævnte henseender en ikke ringe fordel. En saadan overgang har kunnet ske i 9 tilfælde. Den anden og hyppigste mulighed er udskrivning fra anstalt til kontrolleret familiepleje. Den overordentlige fordel ved denne principielle ændring er evident; ikke alene kommer den aandssvage ud i praktisk taget frit liv, men økonomisk betyder det ofte for aandssvagevæsenet en aflastning pro persona af 7 à 800 kr. aarlig, foruden at der frigøres en anstaltsplads.

Kontrolleret familiepleje omfatter dels familieplejecentraler, dels familiepleje i private hjem, dels og endelig pleje i lønnede pladser. I familieplejecentralerne lever de aandssvage under ret frie forhold, men aandssvagevæsenet betaler her nogenlunde, hvad opholdet koster, ca. 800 kr., saaledes at de paagældendes arbejdsevne vurderes ringe. Til familiepleje i de private hjem ydes i reglen ca. 300 kr., idet de aandssvages arbejde her skønnes at dække de resterende opholdsudgifter; de paagældende færdes i realiteten frit i omgivelserne, men maa ikke rejse paa ferie ell. lign. uden tilladelse. Hvad endelig angaar de til lønnet familiepleje udskrevne, da tjener disse helt til eget ophold; forbindelsen med aandssvagevæsenet er i det hele for disses vedkommende af ret formel natur, dersom det forløber uden uregelmæssigheder.

De opereredes fordeling mellem de forskellige nævnte kategorier vil iøvrigt fremgaa af tavle L (s. 376). Det skal her blot fremhæves, at man paa grund af kastrationens ofte auto-

matisk hurtige virkning paa de aandssvage er inde paa ogsaa for disse at nedsætte observationstiden ret betydeligt, hidtil med godt resultat.

Table L.
Sociale erhvervsmæssige forhold efter operationen.
(3 døde ikke medtaget).

	Aands- svage			Sinker	Psy- kopa- ter			Epileptikere	Andre sex. abnorme	Ialt
	Idioter	Imbecille	Debile		Sværere	Lettere	Sindssyge			
Anstaltsanbringelse.....	1	11	17	6	6	7	4	1	3	56
Fuldstændig understøttelse . Herunder familieplejecentraler og socialhjælp.		5	11		6	4			6	32
Delvis selverhvervende Herunder familiepleje i private hjem.		10	15	1	3	3			5	37
Helt selverhvervende Herunder familiepleje med løn.		1	11	4	7	18		1	20	62
Ialt...	1	27	51	11	22	32	4	2	34	187

Det totale sociale resultat af de *aandssvages* kastration maa vist saaledes siges at være nærmest over forventning. Ganske særligt, naar man betænker, at de fleste af de kastrerede aandssvage har begaaet en eller flere, ofte grove kønsforbrydelser og som følge af den forbrydelsevoldende sexualitet uden kastration kun meget sjældent vilde kunne være udskrevet eller paa anden vis faaet ændring i deres sociale forhold, maa de opnaaede sociale resultater af kastrationen synes at være særdeles gunstige.

Vi gaar derefter over til — under brug af tavlerne K og L — at omtale de *ikke-aandssvage*, anstaltsanbragtes sociale anbringelse og videre skæbne (erhverv) efter operationen.

Det drejer sig om kastrater i psykopathforvaringsanstalt, i psykopathfængsel, i alm. fængsel, paa sindssygehospitaller, epileptikeranstalter eller andre plejeanstalter, ialt om 103 personer (190 ÷ 79 aandssvage og ÷ de 8 private ansøgere).

Af disse 103 personer var 60 før operationen anbragt i psykopathforvaringsanstalt (50) eller -fængsel (10). — 3 døde inden for første aar.

De resterende 57 personer viser følgende forhold:

Af de forvarede 49 (50 ÷ 1 død) har 37 kunnet udskrives paa prøve, og 14 af disse er senere endeligt udskrevne (løsladte); kun 12 er tilbage, hvoraf 2 tilbageført (paa grund af vagabondage med og uden tyveri), de øvrige 10, hvoraf størstedelen opererede indenfor sidste aar, vil formentlig alle før eller senere blive prøveudskrevne og en del endelig løsladte.

Af de 10 i psykopathfængsel (tidsbegrænset straf) var to nu afdøde løsladte; af de resterende 8 er de 7 løsladte, een er endnu tilbage; disse 7 vilde jo ogsaa uden kastration være løsladt, men selvfølgelig med ikke ringe risiko for recidiv.

Hvorledes er det nu gaaet psykopatherne i det frie liv? For det første har som anført kun 1 under første prøveudskrivning (ikke under den sidste to-aarige) recidiveret kriminelt med seksualforbrydelse. Allerede dette er jo nærmest imponerende.

Men ogsaa i social-erhvervsmæssig henseende er resultatet af dette socialt underlødige menneskemateriale bedre end ventet (Tavle L).

13 (6 sværere og 7 lettere) psykopather er stadig paa anstalt eller i fængsel, 10 (6 sværere og 4 lettere) oppebærer

offentlig understøttelse, for nogles vedkommende dog i form af invaliderente (diabetikere, nervesygdomme m. v.).

6 er delvis selverhvervende og ikke mindre end 25 er helt selverhvervende.

Dette virker i høj grad baade glædeligt og forbavsende; *kun 25% af dem, der er udgaaet af anstaltens forsorg, er allsaa derefter faldet samfundet helt til byrde, 15% er delvis understøttede, og 60% klarer sig helt paa egen haand.*

Og saa maa man hertil endda regne med, at ikke faa af de understøttede er arbejdsløse uden egen skyld, medens nogle er alders- eller invaliderentyndere; med fradrag af disse eller i hvertfald med behørigt hensyn til disse forhold skrumper de samfundstyngende, udskrevne kastrerede seksualforbrydere qua saadanne endda teoretisk betydeligt ind.

Alt i alt maa man saaledes sige med al behørig kritik, at det socialpersonlige og socialøkonomiske resultat ogsaa af de *psykopathiske* kastreredes overgang til det frie samfundsliv langt har overskredet forventningerne.

Disse var à priori ikke store; naar henses til materialets underlødighed, erfaringerne om psykopathers almindelige sociale slaphed eller ubrugelighed, er erfaringerne om kastraterne i denne gruppe hidtil meget lovende.

For kastraterne personlig og deres familie betyder udskrivningen oftest overordentlig meget, for mange overgang til »et nyt liv«. I mange tilfælde har man indtryk af, at kastrationen ved udskrivningen virker positivt socialiserende. Rent bortset fra kriminalitetens bortfald og bortset fra, at de selvfølgelig stadig har deres konstitutionelle psykopathi, bliver mange af dem saa pacificerede, afbalancerede og koncentrerede om deres familieliv og deres arbejde, at livet former sig langt roligere og solidere for dem. Man sammenligne blot hermed deres tidligere eksistens, deres stadige kamp med deres seksualisme og dens hyppigst forbryderske udslag, deres stadige angst for kon-

flikter, deres liv frem og tilbage til og fra fængsler, ødelagte familier, brudte erhvervs muligheder, katastrofe paa katastrofe, sorg og nød.

Al denne menneskelige elendighed hæves for størstparten og mildnes for resten gennem kastrationens virkninger. Heroverfor maa man afgjort regne med, at uden kastration maatte flertallet af forvarede, *psykopathiske* seksualforbrydere anses for saa farlige for retssikkerheden, at kun et mindretal vilde være prøvendeskrevet efter et kort aaremaal; langt de fleste vilde være forblevne internerede i en lang aarrække, ofte til den alder, hvor sexualismen maatte antages fysiologisk at være falden til ro, men hvor saa de sociale muligheder var yderst ringe; et vist antal vilde antagelig være forblevne internerede paa livstid.

Hvad resultaterne herefter betyder socialøkonomisk er vanskeligt at overse eller udregne, hvilket iøvrigt vilde være interessant. Ligesom for de aandssvages vedkommende skal jeg blot pege paa regnestykket for de *psykopathforvarede*. Man regner med, at hver forvaret koster ca. 10 kr. daglig. Med de ovenstaaende tal og selv under hensyn til det antal udskrevne, der ligger samfundet til byrde, er facit indlysende: en overordentlig favør for samfundsøkonomien.

Disse kommentarer maa vist være tilstrækkelige til belysning af de (kriminelle og) sociale resultater for de kastrerede psykopathers vedkommende.

Frygten for, at det meste af psykopathmaterialet skulde blive socialt ubrugbart, har vist sig ubegrundet; tværtimod gaar vore erfaringer ud paa, at *kastrationen i social henseende højner psykopatherne, socialiserer dem i mange tilfælde til større social brugbarhed.* —

Den trediestørste gruppe kastrerede er de 29 til alm. fængsel (straf under alm. former) dømte, for det meste tilhørende gruppen »Andre sexuel abnorme«, uterligheds- (mest homosexuelle) og voldtægtsforbrydere.

Af disse 29 personer hensidder endnu kun 1 i fængsel (en række voldtægtsforbrydelser, bl. a. mod sin moder, tilige anden vold og tyveri) paa tiende aar, idømt livsvarigt fængsel; han er efter 10 aar tilsyneladende asexualiseret og sexuel akriminel; efter de alm. regler vil løsladelse (benaadning) først kunne ske efter 16 aars straffetid. De resterende 28 løsladte har ikke frembudt noget kriminelt recidiv. Hovedparten af dem har socialt klaret sig som selverhvervende, altsaa et særdeles gunstigt resultat saavel for de paagældende som for samfundet.

De resterende grupper (de paa sindssygehospital, epileptikeranstalt m. v. anbragte) omfatter saa faa personer, at deres forhold ikke kan afgive grundlag for virkelige vurderinger.

Résumé og afsluttende betragtninger.

Efter en kort gennemgang af den legale kastrations idé og udvikling er der givet et referat af den danske kastrationslovgivning og de vigtigste senere, udenlandske love. Der er draget sammenligning mellem de to danske love af 1929 og 1935, og det er herunder fremhævet, at tvangskastration endnu ikke er anvendt her i landet, og at legal kastration af en kvinde kun er sket i et enkelt tilfælde.

Derefter forelægges det danske kastrationsmateriale fra 10-aaret $\frac{1}{6}$, 1929 til $\frac{1}{6}$, 1939 (tiden siden første danske lov), illustreret gennem tolv oversigtstavler. Som grundlag herfor er der givet en fremstilling af kastrationsvæsenets administrative ordning, specielt de lovmæssige efterundersøgelser og de iøvrigt foretagne specialundersøgelser; det er oplyst, at efterundersøgelser nu med udbytte ofte foretages indenfor det første aar, undertiden kun faa maaneder efter operationens foretagelse, efterfulgt i egnede tilfælde af tidligere prøveudskrivninger end før.

Materialets 190 kastrater er karakteriseret gennem opstillinger vedrørende deres relevante forhold paa ansøgnings- og operationstidspunktet. Det ses, at alle sociale kategorier er repræsenteret, ligeledes de fleste aldersklasser, idet dog flertallet opereres i 30—40 aarsalderen. De fleste var ugifte, og langt den overvejende del var anbragt paa anstalter eller i fængsel. Der er ogsaa givet en oversigt over de forekommende sjælelige habitus, forbrydelsesformer og kriminelle recidivforhold.

Sluttelig gennemgaas kastrationens virkninger i individuel, kriminel og social henseende for 187 af de 190 kastrater (3 afgik ved døden faa maaneder efter operationen uden efterundersøgelse).

De *individuelle* virkninger belyses gennem efterundersøgelsernes oplysninger om de opereredes legemlige og sjælelige forhold og deres eget skøn over resultatet. Der er ikke herved paavist nogen egentlig kastrattypes opstaaen, idet tværtimod de legemlige ulemper, bortset fra en ret konstant øget svedsekretion, der regelmæssig ophører indenfor det første aar, og nogen vægtforøgelse i en del tilfælde (sjældent egentlig fedme) oftest kun har været faa og ubetydelige. Sjælelige ulemper af betydning er meget sjældne; tværtimod er en højst værdifuld, pacificerende virkning indtruffet i et stort antal tilfælde saavel hos aandssvage som ikke-aandssvage kastrater.

I kriminel og social henseende er virkningen knyttet til asexualiseringen, der som regel er fuldkommen (168 af 187 tilfælde) og tilmed indtræder hurtigt, paa fra faa maaneder til et aar.

De *kriminalterapeutiske* virkninger, der maa anses for et af kastrationens hovedformaal, var iøvrigt overraskende gode, idet kriminelt sexuel betonet recidiv kun paavistes i 2 af 143 prøvede tilfælde, hvoraf det ene endda diskutabelt. De endnu resterende 44 uprøvede tilfælde synes ligesaa lovende, bortset fra enkelte sindssyge og epileptikere, der næppe lader sig udskrive.

De *social*e forhold belyses gennem tabeller over de kastrederes familieforhold, anbringelsesforhold og erhvervsforhold før og efter operationen.

For kastrederne aandssvage har det typiske sociale resultat været en større eller mindre lempelse i anbringelsesforholdene og i forbindelse hermed en gradvis overgang til praktisk taget frit eller delvis frit liv og selverhverv; om opgivelse af enhver form for tilsyn og forsorg vil der paa grund af aandsdefekten selvsagt kun yderst sjældent kunne blive tale.

De kastrederne psykopathier udskrives derimod næsten alle først paa prøve og under tilsyn, senere efter behørig prøvelid helt (løsladelse). Resultaterne har ikke alene været fortrinlige i kriminel henseende, som just anført, men ogsaa deres sociale forhold har langt oversteget forventningerne, idet 60 % af dette vanskelige materiale er blevet helt, 15 % delvis selverhvervende, mens kun 25 % (hvoraf endda en del med ufrivillig arbejdsløshed) ganske er henvist til samfundets hjælp.

Tilsvarende, endda noget gunstigere forhold gælder for gruppen »Andre sexuellet abnorme«, af hvilke størsteparten har været idømt alm. tidsbestemt fængselsstraf og har klaret sig uden kriminelt recidiv og socialt særdeles tilfredsstillende efter løsladelsen.

*

Et *tilbageblik* paa det første decennium af det danske legale kastrationsvæsen, paa de erfaringer og resultater, vi har høstet af de 190 legale kastrationer, der i Danmark er foretaget efter vore to love af 1929 og 1935, viser da efter en kritisk og nøgtern vurdering ikke alene fuldtud den legale kastrationsberettigelse, naar den foretages efter de strenge og individualiserende indikationer, som vi anvender; men de idethele moderate gêner, som indgrebet har medført, og de paa de særlig vigtige punkter (afkriminaliseringen, pacificeringen og socialiseringen) opnaede,

overraskende gode resultater af operationen har paa vægtig og overbevisende maade bevist dens tjenlighed til at naa de tilsigtede maal og indfri de stillede forventninger.

Der synes efter disse resultater ingen anledning til at overveje, endsiges hidføre nye ændringer i den nugældende danske lovgivning. Efter alt at dømme giver den og dens anvendelse de retningslinier, man lægeligt og justitielt bør følge. De hidtidig kendte, udenlandske resultater synes at svare til vore.

Om det gennem endnu længere tids erfaringer vil vise sig nødvendigt at ændre kurs paa noget punkt, er det ikke gør ligt at udtale sig med sikkerhed om; muligheden foreligger vel.

Paa problemernes og resultaternes nuværende stade maa det i hvert fald skønnes, at *den danske kastrationslovgivning har opfyldt sin mission; den legale kastration maa for tiden anses for den bedste samfundsmæssige foranstaltning overfor og behandling af samfundsfarlige sædelighedsforbrydere og abnormt seksuelle idethele, mest human overfor det enkelte individ, mest effektiv kriminalterapeutisk og socialt.*

LITTERATURHENVISNINGER

(Foruden de i afhandlingen nævnte danske arbejder vedrørende emnet anføres her af pladshensyn kun enkelte udenlandske arbejder, specielt monografier med omfattende bibliografi).

- Knud Sand*: Die Physiologie des Hodens (Handbuch der inneren Sekretion). Monografi. Leipzig 1933. — Med litteratur.
- : Den danske sterilisationslov af 1. juni, 1929 og dens resultater, med overvejelser om lovens revision. — Nordisk Tidsskrift for Strafferet. — 1935.
 - : Do. — Nordisk medicinsk Tidsskrift. — 1935. Nr. 9.
 - : Do. — Ugeskrift for Læger. — 1935. Nr. 1—2—3.
 - : Das dänische Sterilisationsgesetz vom 1. Juni, 1929 und seine Resultate. — Monatschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform. 1935. XXVI. 2.
 - : La stérilisation et la castration légales au Danemark. — Conférence faite au XXI's congrès de médecine légale. Palais de justice, Paris. 1937. — Annales de médecine légale. No. d'Octobre, 1937.
- Knud Sand & Harald Okkels*: Histopathologie du testicule et sexualité anormale. Variabilité du tissu testiculaire chez l'homme. — C. R. de la Soc. de biol. Tome CXXIII. p. 184. 1936.
- : Histopathologie du testicule et sexualité anormale. Rapport quantitatif entre les divers composants du testicule. — C. R. de la Soc. de biol. Tome CXXIII. p. 187. 1936.
 - : L'Histopathologie du testicule humain chez les individus à sexualité anormale. — C. R. de la Soc. de biol. Tome CXXIII. p. 339. 1936.
 - : The histological variability of the human testis from normal and sexual-abnormal, castrated men. — Endokrinologie. Bd. 19. H. 6. 1938.
 - : Nerfs du testicule et glande interstitielle. — C. R. de la Soc. de biol. Tome CXXIX. p. 807. 1938.
 - : Morphologische Relation zwischen Nervensystem und Leydig-Zellen im menschlichen Hoden. — Endokrinologie. Bd. 21. H. 4. 1939.

- Knud Brochner-Mortensen*: Om kreatinuri og kolesterolæmi hos kastrater. — Fremkommer i Ugeskrift for Læger.
- E. Hart Hansen*: Om østrogene hormoner i urin fra mandlige kastrater. — Ugeskrift for Læger, 24. 650. 1937.
- : Om andriner i urin fra mandlige kastrater. — Ugeskrift for Læger, 25. 667. 1937.
- : Andrin (male hormone) in human urine of male castrates. — Endokrinologie. Bd. 21. H. 1. 1938.
- : Undersøgelser over de kastreredes basalstofskifte i relation til analyser af deres sexualhormoner (gonadotrope hormoner, østriner og andriner). — (Fremkommer som monografi).
- G. Teilum* : Om hypercholesterinæmi hos mandlige kastrater. — Ugeskrift for Læger, 16. 437. 1937.
- : Sur l'hypercholestérimie après castration chez l'homme. — C. R. de la Soc. de biol. Tome CXXV. p. 577. 1937.
- : Om hormonal cholesterinæmi. — (Fremkommer som monografi).

Udenlandsk litteratur (med bibliografi) :

- W. Kopp* : Gesetzliche Unfruchtbarmachung. — Kiel 1934.
- G. Lüthy* : Die Bedeutung der Kastration im Strafrecht. — Zürich 1938.
- E. Pittard* : La castration chez l'homme. — Paris 1934.
- St. Zurukzoghli m. fl.*: Verhütung erbkranken Nachwuchses. — Basel 1938.

INDHOLD

Den legale kastration.

	Side
Indledning: Begrebet <i>legal kastration</i> og andre former for kastration	283
Den I' og II' danske lov af 1929 og 1935	289
Ændringer i den nye lov af 1935	295
Spørgsmaalet »tvangskastration«	296
Kastration af kvinder	300
Lovgivning om legal kastration i andre europæiske lande	302
Det danske <i>materiale</i> i taaaret 1929—39	305
Materialets administration	306
Efterundersøgelser	306
» jfr.	333
Tidlige efterundersøgelser	309
Andre undersøgelser	313
Talmæssig opgørelse	315
Døde	316
Godkendte, afslaaede og frafaldne ansøgninger	317
Tyske legale kastrationer	320
Karakterisering af ansøgenes vigtigste forhold (Alder, anbringelse, crimina, sjælelig habitus, lovovertrædere eller ej)	321
<i>Resultaterne</i> i 190 tilfælde	332
Efterundersøgelsesskemaet	333
<i>Kastrationens virkninger paa det opererede individ:</i>	
Legemlige virkninger	342
Sjælelige »	348
De kastreredes eget skøn	351
<i>Kastrationens kriminalterapeutiske virkninger</i>	355
Den forbrydelsevoldende mekanisme (sexualismen)	355
Asexualiseringen	358
Kriminaliteten efter kastrationen	366
<i>Kastrationens sociale resultater</i>	
(Familieforhold. — Anbringelse. — Erhvervsforhold)	370
<i>Résumé og afsluttende betragtninger</i>	380
<i>Litteraturhenvisninger</i>	384

<i>Oversigtstavlernes placering i teksten:</i>	Side
Tavle A. Observationstidens længde	312
Tavle B. Antal legalt kastrerede i 10-aaret 1929—39	316
Tavle C. Alder ved operationen i relation til sjælelig habitus	321
Tavle D. Anbringelse paa ansøgnings-og operationstidspunktet	324
Tavle E. Crimina i relation til sjælelig habitus	325
Tavle F. De kastreredes kriminelle forhold før operationen ...	331
Tavle G. Sexualisme efter operationen	359
Tavle H. Kriminelle forhold efter operationen	367
Tavle J. Familieforhold før og efter operationen	372
Tavle K. Anbringelse (opholdssted) paa ansøgningstidspunktet (d. v. s. før operationen) og efter operationen ...	374
Tavle L. Sociale erhvervsmæssige forhold efter operationen. (3 døde ikke medtaget)	376
